

ΕΣΤΙΑ

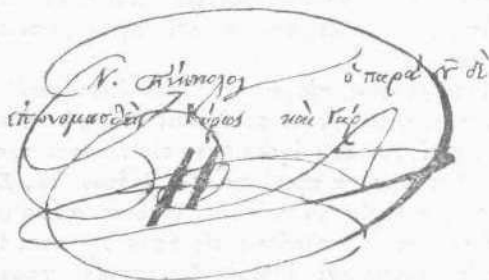
ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Δέκατος

Συνδρομή ἑτησίαι: Ἐν Ἀθήναις πρ. 10, ἐν ταῖς παρεχόμεναις 12, ἐν τῇ Ἀλλοδαπῇ πρ. 20. - Αἰσυνδρομοὶ ἄρ-
χονται ἀπὸ τῆς αὐτοῦ ἐκδοτικῆς καὶ τῆς ἐπιτελικῆς - Γραμματείας: Ὁδὸς Σταδίου, 6.

23 Νοεμβρίου 1880

Πανομοιότυπον τῆς γραφῆς τοῦ
N. ΠΙΚΚΟΛΟΥ

Ἡ ἀνωτέρω ὑπογραφή τοῦ φαινηθέντος Πικκόλου ἐλήφθη ἐξ αὐτογράφου ἐπιστολῆς αὐτοῦ κοινοποιηθείσης ἡμῖν παρὰ τοῦ κ. Στ. Κρίνου.

Ὁ Πικκόλος ἐγεννήθη ἐν Τυρνόβῳ ἐν ἔτει 1792 ἐκ γονέων Ἑλληνο-Βουλγάρων. Καταρτισθεὶς εἰς τὴν ἑλληνικὴν φιλολογίαν μετέβη εἰς Παρίσιος πρὸς σπουδὴν τῆς ἱατρικῆς. Κατὰ τὸ 1823 ὁ λόρδος Γούλφορντ προσεκάλεσεν αὐτὸν εἰς Κέρκυραν καὶ διεόρισε καθηγητὴν τῆς φιλοσοφίας ἐν τῇ Ἰονίῳ Ἀκαδημίᾳ. Μετὰ τινος ἐτῶν εὐδόκιμον διδασκαλίαν ἀποχωρήσας μετέβη εἰς Βολωνίαν πρὸς ἀποπράττωσιν τῶν ἱατρικῶν του σπουδῶν. Ἀσθὼν τὸ ἱατρικὸν πτυχιὸν διηρθώθη εἰς Βουκουρέστιον, ὅπου ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἐσχίσθη τὸ ἱατρικὸν ἐπάγγελμα, κατόπιν δὲ ἐπέστρεψεν εἰς Παρίσιος, ὅπου ἀποκατέστη καὶ διέμεινε μέχρι τοῦ θανάτου του, συμβάντος κατὰ Μάρτιον τοῦ 1864.

Ὁ Πικκόλος ἐδημοσίευσεν ἐν Παρίσιος συλλογὴν ποιημάτων του καὶ διαφόρους φιλολογικὰς καὶ ἐπιστημονικὰς πραγματείας· τὸ ὄνομά του δὲ ἐγένετο κυρίως γνωστὸν παρὰ τοῖς πολλοῖς ἐκ τῆς μεταφράσεως τοῦ ἀθανάτου διηγήματος τοῦ Βερναρδίνου Σαμπιέρρου "Τὰ κατὰ Πάυλον καὶ Βιργιλίαν". Ἡ μετάφρασις αὕτη, ἥτις ἀπλήρως ἀνεγινώσκετο ἄλλοτε, ἐδημοσιεύθη τὸ πρῶτον ἐν ἔτει 1824 ὑπὸ τοῦ φίλου τοῦ Πικκόλου καὶ ἐπιφανοῦς φιλέλληνος Ἀμβροσίου Φ. Διδότου· ἐν ἔτει δὲ 1851 ἐγένετο νέα καὶ πληρετέρα ἐκδοσις αὐτῆς, περιέχουσα μεταφράσεις καὶ ἄλλων διηγημάτων τοῦ μεγάλου Γάλλου συγγραφέως. Σ τ. Δ.

Ἐπειδὴ εἶν ἐνδεχόμενον νὰ διακοπῇ κατὰ τὰ τέλη τοῦ ἔτους ἡ ἐκδοσις τῆς Ἑστίας, γνωστοποιεῖται πρὸς τοὺς ἐν ταῖς ἐπαρχίαις καὶ τῇ ἀλλοδαπῇ συνδρομητὰς αὐτῆς, ὅτι συνδρομαὶ διὰ τὸ ἔτος 1881 δὲν εἶνε δεκταὶ πρὸ τῆς 1 προσεχούσας Ἰανουαρίου.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ

[Ἐκ τῶν τοῦ Ἐδμόνδου δὲ Ἀλβίς. Μετάφρασις ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ τῆς δεκάτης ἐκδόσεως ὑπὸ***]

Συνέλιξις 181 σελ. 780.
ΤΟ ΜΕΓΑΛΟΝ ΠΑΖΑΡΙ

Ἀφ' οὗ εἶδωμεν ἐπιτροχάδην δόλοκληρον τὴν Κωνσταντινούπολιν, δικνύσαντες τὰ δύο παράλια τοῦ Κερατίου κόλπου, κειρὸς εἶνε νὰ εἰσχωρήσω-

μεν εἰς τὴν καρδίαν τῆς Σταμπούλ, κειρὸς νὰ ὑπάγωμεν καὶ νὰ ἴδωμεν τὴν παγκόσμιον καὶ αἰθρῶν ἐκείνην πανήγυριν, τὴν πόλιν ἐκείνην τὴν ἀπόκρυφον, τὴν σκοτεινὴν καὶ πλήρη θαυμάτων, θησαυρῶν καὶ ἀναμνήσεων, ἥτις ἐκτείνεται μετὰξὺ τοῦ λόφου τοῦ Νουρὶ-Ὀσμάνι καὶ τοῦ λόφου τοῦ Σερσικεράτου, καὶ ὀνομάζεται *μεγάλον Παζάρι*, ἥτοι *μεγάλη Ἀγορά*.

Ἀναχωροῦμεν ἀπὸ τοῦ τζαμίου τῆς Σουλτάνας-βαλιδέ.

Ἐνταῦθα ἴσως θὰ ἐπεθύμουν ἀναγνώσταί τινες λαίμαργοι νὰ σταματήσωμεν, ὅπως εἴψωμεν ἐν βλέμμα εἰς τὸ *Μπαλίκ-παζάρ* (ἰχθυοπωλείον), περιήρημον ἀπ' αὐτῶν ἤδη τῶν χρόνων Ἀνδρονίκου τοῦ Παλαιολόγου, ὅστις, ὡς γνωστὸν, ἐκ μόνης τῆς παρὰ τὸ τεῖχος τῆς πόλεως ἀλιείας εἰσέπραττεν ὅλα ὅσα ἤρουν εἰς τὴν διατροφήν ὅλης του τῆς αὐλῆς. Καὶ ἀληθῶς ἡ ἀλιεία ἐν Κωνσταντινουπόλει εἶνε ἀφρονωτάτη ἀκόμη καὶ σήμερον, καὶ τὸ *Μπαλίκ-παζάρ*, εἰς τὰς καλιτέρας του ἡμέρας, θὰ ἠδύνατο νὰ χορηγήσῃ εἰς τὸν συγγραφέα τῆς *Κουρίας τῶν Παρισίων* (Ventre de Paris) ἀφορμὴν περιγραφῆς πομπῶδους καὶ ὀρεκτικῆς, ὅπως αἱ μεγάλαί τράπεζαι τῶν ἀρχαίων ἑλληνικῶν εἰκόνων. Οἱ ἰχθυοπῶλαι εἶνε σχεδὸν ὅλοι τοῦρκοι, καὶ ἴστανται περὶ τεταγμένοι πῆριξ τῆς πλατείας, ἔχοντες τοὺς ἰχθύς ἐπισωρευμένους ἐπὶ ψιθίων ἐξηλωμένων κατὰ γῆς, ἢ ἐπὶ μακρῶν τραπέζων, ὧν πῆριξ διαμφισθητοῦσι τὸν γῶρον πλῆθος ἀγοραστῶν καὶ σκύλλων. Ἐκεῖ εὐρίσκονται αἱ ἐκλεκταὶ τρίγλαι τοῦ Βοσπόρου, τετράκις μεγαλότεραι παρὰ τὰς τῶν ἡμετέρων θαλασσῶν, τὰ ὄστρεα τῶν νήσων τοῦ Μαρμαρᾶ, τὰ ὅποια μόνον οἱ ἀρμένιοι καὶ οἱ Ἕλληνας γνωρίζουν νὰ ψήνουν ἀκριβῶς ἐπὶ τῆς στάτης· αἱ παλαμίδες καὶ οἱ θύνναι, τοὺς ὁποίους παστῶνουν ἀποκλειστικῶς σχεδὸν οἱ Ἑβραῖοι· αἱ ἀφύαι, τὰς ὁποίας οἱ τοῦρκοι ἔμαθον νὰ παστῶνουν ἀπὸ τοῦ Μασσαλιώτας· αἱ σάρδαι, μὲ τὰς ὁποίας ἡ Κωνσταντινούπολις προμηθεύει τὸ Αἰγαῖον Πέλαγος· τὰ γομφάρια, τὰ νοστιμώτερα ὑψάρια τοῦ Βοσπόρου, τὰ ὅποια ἀλιεύονται τὴν νύκτα εἰς τὸ φέγγος τῆς σελήνης· οἱ σκόμβροι τῆς Μαύρης Θαλάσσης, οἱ ὅποιοι εἰσβάλλουτιν ἐξ ἄκρας καὶ ἄλλεπαλλήλως εἰς τὰ ὕδατα τῆς πόλεως, προξενῶντες κρότον ἐπαισθητὸν εἰς τοὺς κατοίκους τῶν ἐπαύλων ἀμφοτέρων τῶν παραλίων· σαυρίδια κο-

λοσσιαία, ξιφία υπερμεγέθεις, βόμβοι, ἢ, καθὼς τοὺς λέγουσι οἱ τοῦρκοι, *καλκάρ-μαλίη*, χελώνια, καὶ μυριοὶ ἄλλοι ἰχθύες μικρότεροι, πρέχοντες μεταξὺ τῶν δύο παραλίων, καταδιωκόμενοι ὑπὸ τῶν δελφίνων καὶ γλανιδῶν (γουλιανῶν) καὶ θηρεύμενοι ἀπὸ ἀπειροπληθεῖς ἀλκυόνας, ὧν ἀπὸ τοῦ ῥάμφους ἀποσπῶσι τὴν ἄγρην αἰ ἀλιευτικαὶ μολυβδίδες. Μάγειροι πιασάδων, γέροντες μουσουλμάνοι καλοφάγοι, δοῦλαι καὶ ὑπηρεταὶ καπηλείων προσέρχονται εἰς τὴν τράπεζαν, ἀτενίζουσι τοὺς ἰχθύας μετὰ πολλῆς τῆς ἐμβριθείας καὶ σκέψους, συμφωνοῦσι μὲ μονοσύλλαβα, καὶ ἀπέρχονται φέροντες τὸ ὄψωνιον αὐτῶν ἀνηστημένον ἐκ σπαρτίου, σοβαροῦ καὶ σιωπηλοῦ, ὡς ἐὰν ἔφεραν τὴν κεφαλὴν ἐχθροῦ. Τὴν μεσημβρίαν ἢ πλατεῖα εἶνε κενή, καὶ οἱ ἰχθυοπῶλαι εἶνε ἤδη διεσκορπισμένοι εἰς τὰ πλησιόχωρα καρνεῖα, ὅπου μένουσι μέχρι τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου, ὄνειρευόμενοι μὲ ἀνοικτούς ὀφθαλμοὺς, τοὺς ὄμους ἔχοντες ἐστηρικμένους ἐπὶ τοῦ τοίχου καὶ τὸ στόμιον τοῦ ναργιλῆ εἰς τὸ στόμα των.

Διὰ τὴν ὑπάγῃ τις εἰς τὸ μέγα Παζάριον, διέρχεται ὁδὸν ἀπολήγουσαν εἰς τὸ Ἰχθυοπωλεῖον καὶ τόσον στενὴν, ὥστε οἱ ἐξῶσται τῶν ἐκατέρωθεν τῆς ὁδοῦ οἰκιῶν σχεδὸν συνενώνονται, καὶ ἐφ' ἱκανὸν διάστημα προχωρεῖς ἐν μέσῳ δύο σειρῶν ἐργαστηρίων χαμηλῶν καὶ σκοτεινῶν, ἐν οἷς πωλεῖται ὁ καπνός, «ὁ τέταρτος στῦλος τῆς σκιῆς τῆς ἡδυπαθείας» μετὰ τὸν καφέν, τὸ ὄπιον καὶ τὸν οἶνον, ἢ «τὸ τέταρτον ἀνάκλιτρον (σοφῆς) τῶν ἀπολαύσεων», κεραυνωθεὶς ποτε καὶ αὐτὸς, ὅπως ὁ καφές, διὰ σουλτανικῶν διαταγμάτων καὶ βητρῶν τοῦ μουφτῆ, καὶ προκαλέσας ταραχὰς καὶ τιμωρίας, αἰτινες ἐπηύξησαν ἐτι μᾶλλον τὰ θέληγῆτά του. Ὁλη ἡ ὁδὸς αὕτη κατέχεται ἀπὸ καπνοπωλεῖα. Ὁ καπνὸς θέτεται πρὸς δεξιματισμὸν ἐπὶ σκανιδίῳ κατὰ πυραμίδας ἢ σωροὺς στρογγύλους, ὧν ἕκαστος φέρεται ἐπὶ κορυφῆς ἐν λειμώνιον. Ἐκεῖ λοιπὸν βλέπεις κατὰ πυραμίδας καπνὸν *λατακιῆ* τῆς Ἀντιοχείας, καπνὸν τοῦ *σεραγίου* ξανθὸν καὶ λεπτότατον, ὅστις φαίνεται ὡς μετὰ ζα λεπτοτάτη, καπνὸν διὰ *τσιγάρου* ἢ διὰ καπνοσύριγγα, ὅλων τῶν βαθμῶν τῆς ἡδύτητος καὶ δυνάμεως, ἀπὸ τοῦ καπνοῦ, ὃν καπνίζει ὁ γιγάντειος ἀχθοφόρος τοῦ Γαλατῆ, μέχρι τοῦ καπνοῦ, ὅστις ἀποκοιμίζει τὴν ὀδαλίτισσαν, ἣτις πληττεῖ εἰς τὰ κίστικα τῶν αὐτοκρατορικῶν κήπων. Τὸ *τομπεκί*, καπνὸς πολὺ δυνατὸς, ὅστις θὰ ἔφερε ζάλην καὶ εἰς τὸν ἀρχαιότατον καπνιστὴν, ἐὰν ὁ καπνὸς δὲν ἐφίανεν εἰς τὸ στόμα καθαριζόμενος διὰ τοῦ ὕδατος τοῦ ναργιλῆ, φυλάττεται περιχλειστον ἐντὸς φιαλῶν ὡς τὰ φάρμακα. Οἱ καπνοπῶλαι εἶνε σχεδὸν ὅλοι Ἕλληνας καὶ Ἀρμένιοι, οἵτινες ἐπιτηδεύουσι τρόπους μεγαλοπροσπεῖς· οἱ θημῶναι κἀθηνται ἐκεῖ καὶ συνδιαλέγονται· ἐκεῖ εἰσέρχονται πρὸς μικρὰν διανάπασιν ὑπάλληλοι τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐξωτερικῶν καὶ τοῦ σερασκεράτου·

ἐνίοτε ἀπευθύνει ἐκεῖ χαιρετισμὸν καὶ τις μέγας· τὸ δὲ θέμα τῶν ἐκεῖ συνδιαλέξεων εἶνε ἡ πολιτικὴ καὶ τὰ μικρὰ καὶ μεγάλα *νέα* τῆς ἡμέρας. Τὰ καπνοπωλεῖα ταῦτα συναπαρτίζουσιν μικρὸν τι ἴδιον καὶ ἀριστοκρατικὸν παζάριον, ὅπερ προκαλεῖ τὴν ἀνάπασιν, καὶ ὅπερ καθιστᾷ ἐπαισθητὴν καὶ εἰς τὸν διαβαίνοντα μόνον δι' αὐτοῦ τὴν ἀπόλαυσιν τῆς φλυαρίας καὶ τοῦ καπνίσματος.

Προχωρῶν διέρχεται παλαιὰν ἀψιδωτὴν πύλην κατεστεμμένην μὲ κλήματα, καὶ ἐξέρχεται κατέναντι εὐρέος οἰκοδομήματος λιθίνου, ὅπερ διαχωρίζει μακρὰ εὐθεῖα καὶ ὑπόστεγος ὁδὸς, ἔχουσα ἐκατέρωθεν ἐργαστήρια σκοτεινὰ, καὶ πλήρης ἀνθρώπων, κιδωτίων, σάκκων καὶ σωρῶν ἐμπορευμάτων.

Ἐισερχόμενος, αἰσθάνεσαι ὀσμὴν ἀρωμάτων βαρυτάτην, ἣτις σχεδὸν σὲ ἀποθεῖ πρὸς τὰ ὀπίσω. Εἶνε ἡ αἰγυπτιακὴ ἀγορὰ, ὅπου εὐρίσκονται συνειλεγμένα ἔλα τὰ προϊόντα τῶν Ἰνδιῶν, τῆς Συρίας, τῆς Αἰγύπτου καὶ τῆς Ἀραβίας, ἅτινα μεταβαλλόμενα ἀκολουθῶς εἰς ἀποστάγματα, ὀσφράδια, κόνεις καὶ αἰοιφᾶς ἀρωματικᾶς, χρωματίζουσι τὰ πρόσωπα καὶ τὰς χεῖρας τῶν ὀδαλικισσῶν, εὐωδιάζουσιν οἰκήματα, λουτρά, στόματα, γένεια καὶ τραπέζας, ἀναζωογονοῦσι πασάδες ἐκνευρισμένους, κατευνάζουσι γυναῖκας ἀτυχοῦσας συζυγικῶς, ἀποναρκοῦσι καπνιστὰς, καὶ διασκορπίζουσιν ὄνειρα, μέθην καὶ λήθην ἀνὰ τὴν ἀπέραντον πόλιν. Μόλις προχωρεῖς ὀλίγον εἰς τὴν ἀγορὰν ταύτην, καὶ ἀρχίζεις νὰ αἰσθάνεσαι βάρους μέγα εἰς τὴν κεφαλὴν, καὶ φεύγεις· ἀλλ' ἢ αἰσθήσεις τοῦ θερμοῦ καὶ βαρέος ἐκείνου ἀέρος, τῶν μεθυστικῶν ἐκείνων ἀρωμάτων, σὲ παρακολουθεῖ ἀκόμη ἐπὶ μακρὸν, καὶ ἀφ' οὗ ἐξέλιθης εἰς τὸν ελεύθερον ἀέρα, καὶ ἀπομένει ἔπειτα ζωηρὰ εἰς τὴν μνήμην σου ὡς μία τῶν πλέον ἀνεξιτήλων καὶ τῶν πλέον χαρακτηριστικῶν ἐντυπώσεων τῆς Ἀνατολῆς.

Ἐξελθὼν τῆς αἰγυπτιακῆς ἀγορᾶς, διαβαίνεις ἐν μέσῳ χαλκουργείων καὶ τουρκικῶν καπηλείων, ἅτινα πληροῦσι τὴν ὁδὸν δυσωδιῶν, προξενουσῶν ναυτίκων, ἐν μέσῳ μυρίων ἐργαστηριδίων, καὶ σπικῶν, καὶ τρυπῶν σκοτεινῶν, ὅπου κατασκευάζονται καὶ πωλοῦνται ἀπειροπληθῆ ἀντικείμενα καὶ λεπτολογήματα ἀνώνυμα, καὶ φθάνεις τέλος πάντων εἰς τὴν Μεγάλην Ἀγορὰν.

Ἀλλὰ πρὶν ἀκόμη φθάσῃς ἐκεῖ ἔχεις ἐπιθεσιν, καὶ πρέπει νὰ ὑπερασπισθῆς.

Ἐκατὸν βήματα μακρὰν τῆς πύλης τῆς εἰσόδου εἶνε τοποθετημένοι, ὡς τινες δολοφόνοι, οἱ μεσίται τῶν ἐμπόρων, καὶ οἱ μεσίται τῶν μεσιτῶν, οἵτινες ἐκ πρώτης ὄψεως σὲ ἀνεγνώρισαν ὡς ξένον, ἐνόησαν ὅτι ὑπάγεις εἰς τὴν ἀγορὰν διὰ πρώτην φοράν, καὶ ἐμάντευσαν περίπου πόθεν εἶσαι, ὅθεν καὶ σπανιώτατα λανθάνονται ὡς πρὸς τὴν γλώσσαν, ἐν ἣ σοὶ ἀποτείνουσι τὸν λόγον.

Σὲ πλησιάζουν μὲ τὸ φέσι εἰς τὴν δεξιάν καὶ

τὸ μειδιάμα εἰς τὰ χεῖλη, καὶ σοὶ προσφέρουσι τὰς ὑπηρεσίας των.

Τότε ἐπακολουθεῖ διάλογος, σχεδὸν πάντοτε τοιοῦτός τις :

— Δὲν ἀγοράζω τίποτε—ἀπακρίνεται.

— Τί πειράζει, κύριε; Ἐγὼ δὲν θέλω παρὰ μόνον νὰ σὰς δεῖξω τὴν ἀγορὰν.

— Δὲν θέλω νὰ ἴδω τὴν ἀγορὰν.

— Ἄλλ' ἐγὼ σὰς συνοδεύω δωρεάν.

— Δὲν θέλω νὰ συνοδεύωμαι δωρεάν.

— Πολὺ καλὰ, δὲν θὰ σὰς συνοδεύσω παρὰ μέχρι τινὸς μόνον, διὰ νὰ σὰς δώσω μερικὰς πληροφορίας, αἱ ὁποῖαι θὰ σὰς χρησιμεύσουν, ὅταν θὰ ἔλθῃτε μίαν ἄλλην ἡμέραν διὰ νὰ ὀψωνίσετε.

— Ἄλλ' ἐγὼ οὐδὲ ν' ἀκούσω θέλω περὶ ὀψωνίσματος!

— Θὰ ὀμιλήσωμεν περὶ ἄλλων πραγμάτων, κύριε. Εἴσθε πρὸ πολλοῦ εἰς Κωνσταντινούπολιν; Εἴσθε εὐχαριστημένοι ἀπὸ τὸ ξενοδοχεῖόν σας; Ἐλάθετε τὴν ἄδειαν νὰ ἴδῃτε τὰ τζαμιά;

— Καὶ ἂν σὰς εἶπω ὅτι δὲν θέλω νὰ ὀμιλῶ, ὅτι θέλω νὰ εἶμαι μόνος!

— Πολὺ καλὰ, θὰ σὰς ἀφήσω μόνον. Θὰ σὰς συνοδεύω μόνον μακρόθεν, ἐξ ἀποστάσεως δέκα βημάτων.

— Ἀλλὰ διατί θέλετε νὰ μὲ παρακολουθεῖτε;

— Διὰ νὰ σὰς προφυλάξω ἀπὸ τοῦ νὰ σὰς ἀπατήσουν εἰς τὰ ἐργαστήρια.

— Ἄλλ' ἐγὼ δὲν θὰ ἐμῶ εἰς τὰ ἐργαστήρια!

— Τότε... διὰ νὰ σὰς προφυλάξω ἀπὸ τοῦ νὰ σὰς προξενήθῃ δυσχερέσειά τις καθ' ὁδόν.

Ἐν ἐνὶ λόγῳ, δυσὶν ἡμέτερον, ἢ πρέπει νὰ χάσῃς τὴν φωνὴν σου, ἢ νὰ ἀφῆσῃς νὰ σὲ συνοδεύσουν.

Ἐξῶθεν τῆς μεγάλης ἀγορᾶς δὲν ὑπάρχει τι ἄξιον προσοχῆς, ἐξ οὗ νὰ προμαντεύσῃ τις περὶ τῶν ἐσῶθεν αὐτῆς. Εἶνε ἀπέραντον οἰκοδόμημα λιθίνον, βυζαντινοῦ ῥυθμοῦ, σχήματος ἀκανονίσιου, περικυκλωμένον ἀπὸ τεῖχη στακτόχροα, καὶ ἐπεστεγασμένον μὲ πολυπληθεῖς θολίσκους μολυβοσκεπεῖς καὶ διατρήτους, ἐκ δὲ τῶν ἐπὶ τῆς στέγης ὀπῶν τούτων εἰσέρχεται τὸ φῶς. Ἡ κυρία εἰσοδος εἶνε πύλη ἀψιδωτὴ, ἀνευ χαρακτῆρος ἀρχιτεκτονικοῦ· ἐκ τῶν παρακειμένων πέριξ ῥυμῶν οὐδεὶς ἀκούεται κρότος, τέσσαρα δὲ βήματα ἐκτὸς τῆς πύλης ἐὰν ἐξέλθῃ τις, νομίζει ὅτι ὄπισθεν τῶν ὀχυρῶν ἐκείνων τειχῶν οὐδὲν ἄλλο ὑπάρχει εἰμὴ σιωπὴ καὶ ἐρημία· μόλις ὅμως εἰσέλθῃς, ἀπομένεις ἐκπληκτος. Δὲν εὐρίσκασαι ἐντὸς οἰκοδομῆς, ἀλλ' ἐντὸς λαθουρίθου ἀγυῶν ἐστεγασμένων μὲ θόλους ἀψιδωτοῦς, καὶ ἔχουσῶν ἐκατέρωθεν παραστάτας γλυπτῶς καὶ κίονας, ἐντὸς ἀληθοῦς πόλεως, μὲ τὰ τζαμιά τῆς, τὰς βούσεις, τὰς τριόδους καὶ τὰς πλατεῖας τῆς, φωτιζόμενης ὑπὸ φωτὸς ἀμυδροῦ ὡς τὸ δάσους πυκνοῦ, ὅπου δὲν εἰσχωρεῖ οὐδ' ἀκτίς ἡλίου, καὶ διαπρεχομένης ἀπὸ ἀπειρον πληθος. Πᾶσα ἀγυῖα εἶνε καὶ μία

ἀγορὰ, ὅλοι δὲ σχεδὸν συναπολήγουσι εἰς μίαν κυρίαν ὁδόν, ἐστεγασμένην μὲ θόλον ἀψιδωτὸν ἐκ λίθων λευκῶν καὶ μαύρων, κεκοσμημένην δὲ μὲ ἀραβουργήματα, ὡς τὸ προκύλιον τζαμίου. Διὰ τῶν ἡμιπεργῶν δὲ τούτων ἀγυῶν διέρχονται ὀχήματα, κάμηλοι καὶ ἵπποις, προξενοῦντες κρότον ἐκκωρωτικόν. Ἀπανταχόθεν δὲ ἀποτείνονται πρὸς σέδιὰ λόγων καὶ διὰ σχημάτων. Ὁ Ἕλληνας ἔμπορος καλεῖ μεγαλοφῶνως καὶ χειρονομεῖ ὑπερηφάνως· ὁ Ἀρμένιος, ἐξ ἴσου πανούργος, εἶνε εἰς τὰς προσκλήσεις του ταπεινοφρονέστερος· ὁ ἑβραῖος ψιθυρίζει πρὸς τὸ οὖς τὰς προσφοράς αὐτοῦ· ὁ δὲ τοῦρκος, σιωπηλὸς, καὶ ἀκλάζων ἐπὶ προσκεφαλαίου εἰς τὸ κατώφλιον τοῦ ἐργαστηρίου του, προσκαλεῖ διὰ τοῦ βλέμματος μόνον, καὶ ἔχει τὰς ἐλπίδας του ἀνατεθειμένας εἰς τὸ πεπρωμένον. Δέκα φωναὶ σὲ προσκαλοῦσι συγχρόνως καὶ ἀπανταχόθεν: Μοσιοῦ! Καπτάν! Καβαλλέρο! Σινιόρο! Ἐξοχώτατε! Κύριε! Μιλόρο! — Καθ' ἑκάστην σου στροφὴν ἀποκαλύπτεται σειρά ἀψιδῶν καὶ παραστατῶν ἀτελεύτητος, διάδρομοι μακρότατοι, ἄκρα στενωπῶν, ἀπόψεις μακρυνᾶ καὶ συγκεχυμένα παζαρίων ἢ ἀγορῶν, καὶ πανταχοῦ ἐργαστήρια, ἐμπορεύματα κρημασμένα ἀπὸ τοὺς τοίχους καὶ τοὺς θόλους, ἔμποροι ὑπερησχολημένοι, ἀχθοφόροι ναυτοφοροῦντες, ὄμιλοι γυναικῶν καλυπτοφῶρων, σύσσεις καὶ διάλυσαι ἀδιάκοπος κύκλων θορυβωδῶν, συνανάμιξις καὶ σύγχυσις ἀνθρώπων καὶ πραγμάτων, ἱκανὴ νὰ σοὶ προσενηθήσῃ σκοτοδινίαν.

Ἡ σύγχυσις ἐν τούτοις αὕτη εἶνε φαινομένη μόνον. Ἡ ἀπέραντος αὕτη ἀγορὰ εἶνε διοργανωμένη ὡς στρατῶν, καὶ ὀλίγαι μόνον ὄραι ἀρχοῦσιν εἰς τὸ νὰ εὐρεθῇ τὸ ζητούμενον ἀνευ ὁδηγοῦ. Ἐκαστον εἶδος ἐμπορεύματος ἔχει ἴδιαν συνοικίαν μικρὰν, ἴδιαν ἀγυῖαν, ἴδιον διάδρομον, καὶ ἴδιαν πλατεῖαν. Ἰσχυροῦσιν ἑκατὸν μικρὰ ἀγοραὶ, συγκοινωνοῦσαι πρὸς ἀλλήλας ὡς οἱ θάλαμοι μεγάλης οἰκίας· ἐκάστη δὲ τῶν ἀγορῶν τούτων εἶνε συγχρόνως καὶ μουσεῖον, περίπατος, ἀγορὰ καὶ θέατρον, ὅπου δύναται τις νὰ ἴδῃ τὰ πάντα χωρὶς ν' ἀγοράσῃ τίποτε, νὰ πῇ καφέν, νὰ λάβῃ ἀναψυχήν, νὰ φλυαρήσῃ εἰς δέκα γλώσσας, καὶ νὰ ρίψῃ ἐρωτικὰ βλέμματα πρὸς τὰς ὠραιότερας γυναῖκας τῆς Ἀνατολῆς.

Δύναται τις νὰ λάβῃ κατὰ τύχην μίαν ἀγορὰν, καὶ νὰ διέλθῃ δλόκληρον ἡμέραν, χωρὶς νὰ τὸ αἰσθανθῇ, π.χ. τὴν ἀγορὰν τῶν ὑψισμάτων καὶ ἐνδυμάτων. Ἡ ἀγορὰ αὕτη εἶνε πανήγυρις ἐμπορικῆ, τῆς ὁποίας τὰ κάλλη καὶ τὰ πλοῦτη εἶνε ἱκανὰ νὰ ἐλαχθῶσιν τὸ ὄμμα τοῦ ἀνθρώπου, καὶ νὰ τὸν κάμουν νὰ χάσῃ καὶ κεφαλὴν καὶ βάλαντιον· ὅθεν πρέπει νὰ μένη τις ἐκεῖ λίαν περιεσκεμμένος καὶ προφυλακτικῶς, διότι καὶ ἡ ἐλαχίστη ἰδιοτροπία δύναται νὰ ἔγῃ ὡς συνέπειαν νὰ τηλεγραφῆσῃ πρὸς τοὺς οἴκοι ζητῶν βοήθειαν. Ἐκεῖ περιφέρεται ἐν μέσῳ σωρῶν καὶ πύργων χου-

σοφῶν μεταξωτῶν τῆς Βαβυλωνος, ταπήτων τῆς Καρχαμανίας, μεταξωτῶν τῆς Προύσης, θλονῶν τῆς Ἰνδικῆς, βαμβάκερον τῆς Βεγγάλης, σαλίων τῆς Μαδράσης, καζιμῶν τῆς Ἰνδικῆς καὶ Περσίδος, ὑφασμάτων ποικιλοχρόων τοῦ Καίρου, προσκεφαλαίων χρυσοκεντήτων, πέπλων μεταξωτῶν με γραμμὰς ἀργυρᾶς, τελαμώνων ἐκ μεταξωτοῦ χρυσοφύου με γραμμὰς κυανᾶς καὶ πορφυρᾶς, οὕτω δ' ἐλαφρῶν καὶ διαφανῶν, ὥστε φαίνονται ἀτιμῶδεις, ὑφασμάτων παντὸς σχήματος καὶ σχεδίου, ἐν οἷς τὸ φοινικοῦν, τὸ κυανοῦν, τὸ πράσινον, τὸ κίτρινον, τὰ χρώματα τὰ πλέον ἀντίμαχα πρὸς συμπαθῆ τινα συνδυασμὸν, προσαρμόζονται καὶ συναναμιγνύονται μετὰ τόλμης καὶ ἀρμονίας, ἥτις σὲ κάμνει νὰ μένης με ἀνοικτὸν τὸ στόμα· ταπήτων πρὸς ἐπίστρωσιν τραπέζων παντὸς μεγέθους, με λευκὸν ἢ ἐρυθρὸν τὸν οὐρανὸν, κεντημένους δὲ με ἀραβουργήματα, ἄνθη, ἐδάφια τοῦ Κορανίου, μονογραφήματα αὐτοκρατορικά, τὰ ὅποια θὰ ἔστεκες νὰ βλέπης ὀλόκληρον ἡμέραν καθὼς τοὺς τοίχους τῆς Ἀλάμbras. Ἐδῶ δύναται τις νὰ θαυμάσῃ ἐν πρὸς ἐν ὅλα τὰ μέρη τῆς ἱματιοθήκης μεγιστᾶνος τοῦρκου, ὡς εἰς τοὺς παστοὺς τοῦ γυναικωνίου, ἀπὸ τῶν πρασίνων, χρυσομηλίων καὶ ὑακινθίνων πέπλων, τῶν ἐπικαλυπτόντων παντὸς εἶδους πράγματα, μέχρι τῶν μεταξωτῶν ὑποκαμίσων, τῶν χρυσοκεντήτων μανδηλίων καὶ τῶν ὀλοσηρικῶν ζωνῶν, ἐφ' ὧν δὲν δύναται νὰ προσηλωθῆ βλέμμα ἄλλο, πρὸς τὸ τοῦ οἰκοδεσπότη ἢ τοῦ εὐνοῦχου. Ἐδῶ δύναται νὰ ἴδῃ τὰ ἐξ ἐρυθροῦ μεταξοπτίλλου καφτάνια, με παρυφᾶς ἐκ λευκοκίτιδος καὶ διάστερα· τὰ ἐκ κίτρινου ὀλοσηρικοῦ στηθόπανα, τὰς ἐρυθρὰς μεταξίνιας ἀναξυρίδας, τοὺς ἐκ λευκοῦ δαμασκηνοῦ ὑπενδύτας κεκοσμημένους με ἄνθη χρυσᾶ, καλύπτρας νεονύμφων, ἀπαστραπτούσας ἐκ ψηγμάτων ἀργύρου· ἐνδυμασίας ἑλληνικὰς, ἀρμενικὰς καὶ κερκασσιανὰς, μυρίων ἰδιοτρόπων κοπῶν, καταφορτωμένας με κοσμήματα, σαλπράς δὲ καὶ ἀπαστραπτούσας ὡς θώρακας· μετὰ δὲ πάντων τούτων τῶν θησαυρῶν, τὰ πεζᾶ ὑφασματα τῆς Γαλλίας καὶ Ἀγγλίας, με χρώματα στυγνὰ, τὰ ὅποια ὁμοιάζουν με λογαρικσμὸν βᾶπτου ἐμβεβλημένον μετὰ τῶν σελίδων ποιήματος. Οὐδεὶς, ἀγαπῶν μίαν γυναῖκα, εἶνε δυνατόν νὰ διέλθῃ διὰ τῆς ἀγορᾶς ταύτης, χωρὶς νὰ θεωρήσῃ ὡς μέγα δυστύχημά του τὸ ὅτι δὲν εἶνε ἐλατομυριοῦχος, καὶ χωρὶς νὰ αἰσθανθῆ ἀναφλεγομένην ἐν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ τὴν μανίαν τῆς διαρπαγῆς.

Ὅπως ἀπελευθερωθῆ τις ἀπὸ τῶν ἰδεῶν τούτων, δὲν ἔχει παρά νὰ στραφῆ πρὸς τὴν ἀγορὰν τῶν καπνοσυρίγγων. Ἐδῶ ἡ φαντασία ἐπαναφέρεται εἰς ἐπιθυμίας ἡσυχωτέρως. Ἐδῶ ἔχομεν δέσμας σιμποικίων ἐξ ἰσμήης, κερασσᾶς, σφενδάμνου καὶ βόθης· στόμια ἐξ ἡλέκτρου κίτρινου τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης, ἐστιλβωμένα καὶ λαμπόντα

ὡς κρυστάλλους, με ἀπειραριθμούς βαθμούς ἀποχρώσεως καὶ διαφανείας, κεκοσμημένα δὲ με ἄνθρακας καὶ ἀδάμαντας· καπνοσυρίγγας τῆς Καϊσαρείας, φερούσας περιδέσμους ἐκ χρυσῶν καὶ μεταξωτῶν ἐλασμάτων· καπνοσακκούκας τοῦ Λιβάνου, με βρομβοειδῆ σχήματα διαφόρων χρωμάτων, ἡραβουργημένας με κεντήματα λαμπρότατα· κρυστάλλινους ναργιλλέδες τῆς Βοημίας, ἐκ χάλυθος καὶ ἀργύρου, με ὠραία ἀρχαῖα σχήματα, δαμασκηνωμένους, σμιλευμένους καὶ διαλίθους, με σύριγγας ἐκ μαροκινῶν δέρματος, ἀπαστραπτούσας ἐκ τῶν χρυσομάτων καὶ τῶν κρίκων, περιτυλιγμένους ἐντὸς βαμβάκιου, καὶ ἀδιαλείπτως φυλαττομένους ὑπὸ δύο ὀφθαλμῶν προσηλωμένων, οἵτινες ἄμα ὡς προσέληθῃ περιεργὸς τις διαστέλλονται ὡς οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς γλαυκῆς, καὶ κάμνουν νὰ ἐκπνεύσῃ ἢ περὶ τῆς τιμῆς ἐρώτησις εἰς τὰ χεῖλη παντὸς, ὅστις δὲν εἶνε τοῦλάχιστον βεζιζιρῆς ἢ πασᾶς, καὶ δὲν ἐξεμύζησεν ἐπὶ τινα ἔτη μίαν ἐπαρχίαν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Ἐδῶ δὲν ἔρχεται νὰ ὀψωνίσῃ εἰμὴ ὁ ἀπεσαλμένος τῆς Σουλτάνας, ὅστις θέλει νὰ προσφέρῃ δειγμὰ τι εὐαρσκειᾶς εἰς τὸν πειθῆνιον πρὸς αὐτὴν μέγαν βεζιζιρην, ἢ ὁ ἀνώτερος αὐλικὸς, ὅστις καταλαμβάνων τὸ νέον τοῦ ἀξίωμα, εἶνε ὑποχρεωμένος χάριν τῆς ἀξιοπροπέας του νὰ βίβῃ πενήτηκοντα χιλιάδας λιρῶν εἰς μίαν σειρὰν καπνοσυρίγγων· ἢ ὁ προσβευτῆς τοῦ Σουλτάνου, ὅστις θέλει νὰ προσφέρῃ εἰς τὸν Εὐρωπαϊὸν μονάρχην ἐνθύμιον τι λαμπρὸν τῆς Σταμπούλ. Ὁ δὲ μετρίοφρων Τοῦρκος διαβαίνων ἐκεῖθεν ῥίπτει ἐν βλέμμα μελαγχολικὸν εἰς ὅλα ταῦτα, καὶ παρέρχεται παραφράζων πρὸς κρηγορίαν του τὸ λόγιον τοῦ Προφήτου: — Τὸ πῦρ τοῦ Ἄδου θὰ ἠγήσῃ ὡς ὁ μυκηθμὸς τῆς καμήλου ἐν τῇ κοιλίᾳ ἐκείνου, ὅστις καπρίζει εἰς καπνοσυρίγγα ἀργυρᾶν ἢ χρυσῆν.

Ἀπὸ ἐδῶ μεταβαίνων τις εἰς τὴν ἀγορὰν τῶν ἀρωματοπωλῶν ἐμπίπτει ἐκ νέου εἰς πειρασμούς· εἶνε δὲ ἡ ἀγορὰ αὕτη μία τῶν ἔχουσῶν τὸν καθρότερον ἀνατολικὸν χαρακτήρα καὶ τῶν προσφιλεστέρων εἰς τὸν προφήτην, ὅστις ἔλεγε: — Γυναῖκες, παιδιά καὶ ἀρώματα, — ὁσάνεις ἤθελε νὰ σημάνη τὰς τρεῖς προσφιλεστέρως εἰς αὐτὸν ἠδονὰς· ἐδῶ εὐρίσκονται τὰ περίφημα ὀσφράδια τοῦ Σεραγίου, δι' ὧν ἀρωματίζονται τὰ φιλήματα, τὰ θυλάκια τοῦ ἀρωματικοῦ κόμμιος τῆς μαστίχης, ὅπερ ἀποσπᾶσιν ἀπὸ τοῦ σχίνου αἱ εὐρωστοὶ κόραϊ τῆς Χίου, διὰ νὰ στέλλεται εἰς Κωνσταντινούπολιν πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν οὐλῶν τῶν μαλθακῶν μουσουλμανίδων· τὰ ἐκλεκτὰ αἰθέρια ἔλαια τοῦ βεργαμῶτου καὶ τῆς ἰσμήης, ὡς καὶ τὰ τοῦ βόθου, ἐγκεκεκλεισμένα ἐντὸς θηκῶν ἐκ μεταξοπτίλλου χρυσοκεντήτου, ὧν ἡ τιμὴ εἶνε ἰκανὴ νὰ προσενηθῆ ἀνατριγίασιν· τὰ κολλύρια διὰ τὰς ὀφθαλμοὺς, τὸ ἀντιμόνιον διὰ τοὺς ὀφθαλμούς, ἢ κινὰ διὰ τοὺς δακτύλους, οἱ σάπωνες δι' ὧν ἀπαλύνεται τὸ δέρμα τῶν ὠραίων γυναικῶν τῆς

Συρίας· τὰ καταπότια, δι' ὧν κατορθοῦται ἡ τροχόρρησις τῶν προσώπων τῶν ἀρρένων Κερκασίων· τὰ ἐκ χρυσομήλων καὶ κέδρων ὑδάτα, τὰ σακκία τοῦ μύσχου, τὸ ἔλαιον τοῦ σπανδαίου, τὸ φαῖν ἡλεκτρον, ἡ ἀλόη δι' ἧς ἀρωματίζονται οἱ κυαθίσκοι καὶ αἱ καπνοσυρίγγες, μυριάς ὅλη κόνεων, ὑδάτων ἀρωματικῶν καὶ παχυμύρων, φερόντων ἰδιαιτέρα φαντασιώδη ὀνόματα, καὶ προσωρισμένων εἰς χρήσεις ἀρρήτους, ὧν ἐκάστη παριστᾶ καὶ μίαν ἐρωτικὴν ἰδιοτροπίαν, ἕνα σκοπὸν ἐκμαυλισμοῦ, μίαν τρισεπίλεπον ἀπόχρωσιν ἠδυπαθείας, καὶ ἀποφερόντων ὅλων ὁμοῦ εὐωδίαν ὀξεῖαν καὶ ἠδυπαθῆ, ἥτις σὲ κάμνει νὰ δνειρεύσαι ἐξυπνος μεγάλους ὀφθαλμούς ἀποχυνωμένους καὶ μικρὰς θωπευτικὰς χεῖρας, ν' ἀκούης δὲ ταπεινὸν ἤχον στεναγμῶν καὶ φιλημάτων.

Ὅλαι αὗται αἱ φαντασμαγορίαι διαλύονται ἄμα ὡς εἰσέληθῃ εἰς τὴν ἀγορὰν τῶν ἀδάμαντοπωλῶν, ἥτις εἶνε ἀγνὴ μικρὰ καὶ ἔρημος, ἔχουσα ἑκατέρωθεν ἐργαστήρια μικρότατα καὶ ἐλεεινότητος ὕψους, ἐντὸς τῶν ὁποίων εἶνε ἀδύνατον νὰ ὑποθέσῃ τις ὅτι κρύπτονται, ὅπως καὶ τῶν κρύπτονται ἐντὸς κιβωτίων ἐκ ξύλου δρυὸς, ἀλλὰ περιζωσμένων καὶ θωρακισμένων με σίδηρον, τοποθετημένων εἰς τὸ ἐμπρόσθιον μέρος τοῦ ἐργαστηρίου καὶ ὑπὸ τὰ ὄμματα τῶν ἐμπόρων τοῦρκων ἢ ἑβραίων γερόντων με μακρὰς γενειάδας καὶ ὄξυ βλέμμα, τὸ ὁποῖον φαίνεται ὡς νὰ διαπερᾶ τοὺς κόλπους καὶ τὰ βάλαντια. Τούτων τινὲς ἴστανται ὄρθιοι ἐνώπιον τῶν ἄντρων τῶν, καὶ ὅταν διέλθῃτε πρὸ αὐτῶν, κατὰ πρῶτον σὰς ἀτεινίζουσι κατὰ πρόσωπον, ἔπειτα διὰ κινήματος ταχυτάτου ὑποβάλλουσιν ὑπὸ τὰ ὄμματα σας ἕνα ἀδάμαντα τῆς Γολκόνδας, ἕνα σάππειρον τοῦ Ὄρμου, ἢ ἕνα λυχνίτην τοῦ Τζαμπίδ, ἄτινα, ἄμα ὡς κάμειτε τὸ ἐλάχιστον ἀρνητικὸν νεῦμα, ἀποσύρει μετὰ τῆς αὐτῆς ταχύτητος, μεθ' ἧς καὶ σὰς τὰ ἐπέδειξε. Ἄλλοι περιφέρονται με βροχῆς βήματα, σὰς σταματοῦν εἰς τὸ μέσον τοῦ δρόμου, καὶ ἀφ' οὗ στρέψουσιν εἰς τὰ περίξυ βλέμμα ὑποπτον, ἐξάγουσιν ἐκ τοῦ κόλπου τῶν βράχος τι ῥυπαρὸν, τὸ ἐκτυλίσσουν, καὶ σὰς δεικνύουν ἐν ὠραίον τοπάζιον τῆς Βρασιλίας, ἢ ἕνα ὠραῖον κύανον τῆς Μακεδονίας, ἀτεινίζοντές σας με τὸ σκανδαλιστικὸν βλέμμα δαίμονος. Ἄλλοι πάλιν ῥίπτουν ἐπάνω σου ἐν βλέμμα ἐταστικὸν, καὶ μὴ κρίνοντες τὸ πρόσωπόν σου ὡς πολῦτιμον λίθον, ἀπαξιοῦσι νὰ σοὶ δείξωσι καὶ τὸ ἐλάχιστον πρᾶγμα. Τότε δὲ οὐδεὶς λαμβάνει πλέον τὸν κόπον νὰ σοὶ ἀνοίξῃ τὸ κιβωτιδίον του, ἀκόμη καὶ ἐν ἔχῃς τὸ πρόσωπον ἀγίου, ἢ τὸ ἦθος Κροίσου· καὶ τὰ ἐξ ὀπαλλίου περιδέρβια, τὰ ἄνθη καὶ τὰ ἄστρα τὰ ἐκ σμαράγδου, αἱ ἡμισέληνοι καὶ τὰ μεμαργαρίτας τοῦ Ὄριρ κεκοσμημένα διαδήματα, οἱ ἐξαστράπτοντες σωροὶ τῶν βηρύλλων, τῶν χρυσοθηρῶλων, τῶν χρυσάμμων, τῶν ἀχάτων, τῶν

καρχηδονίων καὶ τῶν σιδηριτῶν μένουσιν ἀνεξιλέωτος κεκρυμμένοι ἀπὸ τὰ ὄμματα τῶν περιέργων, ὅσοι δὲν ἔχουν λεπτά, καὶ ἰδίως ἀπὸ τὰ ὄμματα τοῦ ἰταλοῦ συγγραφέως. Τὸ πολὺ πολὺ δύναται οὗτος ν' ἀποκινδυνεύσῃ ἐρωτῶν τὴν τιμὴν ἐνὸς τεσπεριζοῦ, ἤτοι κομβολογίου, ἐξ ἡλέκτρου, σπανδαίου ἢ κοραλλίων, ὅπερ ἀγοράσας νὰ στρέφῃ μετὰ τῶν δακτύλων, ὅπως οἱ τοῦρκοι, διὰ νὰ σκοτόνῃ τὸν καιρὸν εἰς τὰ διαλείμματα τῶν ἐξηναγκασμένων ἐργασιῶν του.

Διὰ νὰ διασκεδάσῃς, πρέπει νὰ ἐμβῆς εἰς τὰ ἐμπορικὰ καταστήματα τῶν Φράγκων, ὅπου πωλοῦνται τὰ πανικὰ, καὶ ὅπου εὐρίσκονται πράγματα προσιτὰ εἰς ὅλα τὰ βάλαντια. Μόλις δ' ἐμβαίνεις καὶ εὐρίσκεισαι παρθεῖς περιτριγυρισμένους ἀπὸ ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι δὲν ἐξεύρεις ἀπὸ ποῦ ἐξεστρώσαν. Εἶνε δ' ἀδύνατον νὰ ἔχῃς νὰ κάμῃς μ' ἕνα καὶ μόνον. Ἐκτὸς τοῦ ἐμπορίου εὐρίσκειται ἐκεῖ καὶ ὁ συνέταιρός του, ὁ μεσίτης του, καὶ ἄλλων τοιούτων προσώπων ἡμίσεια ὅλη δωδεκάς. Ἐὰν δὲν σὲ καταφέρῃ ὁ εἰς, θὰ σὲ ἀποτελειώσῃ ὁ ἄλλος· νὰ τὴν γλυτώσῃς μέχρι τέλους εἶνε ἀδύνατον. Ἀδυνατεῖ νὰ εἴπῃ τις με ποῖαν τέχνην, με ποῖαν ἐπιμονὴν, με ποῖον πεισμὰ, με ποῖας διαβολικὰς λοξοδρομίας κατορθῶνουν πάντοτε ν' ἀγοράσῃς ὅ,τι θέλουν. Διὰ κάθε πρᾶγμα ζητοῦν ποσὰ ὑπέρογκα. Σὺ προσφέρεις τὸ ἐν τρίτον· αὐτοὶ ἀμέσως ἀρίουν καὶ καταπίπτουσιν αἱ χεῖρές των ἐν ἀπογνώσει, ἢ τύπτουσι τὸ μέτωπον ἐξ ἀπελπισίας, καὶ οὐδὲν ἀποκρίνονται· ἢ ἐκχέονται εἰς χειμᾶρρους λόγων μεστῶν πάθους καὶ ἰκανῶν νὰ σπαράξωσι τὴν καρδίαν σου. Εἶσθε ἀνθρώπος σκληρὸς, θέλετε νὰ τοὺς ἀναγκάσετε νὰ κλείσουν τὸ ἐργαστήριόν των, θέλετε νὰ τοὺς περιμαγῆτε εἰς τὴν ἐσχάτην ἐνδειαν, δὲν λυπεῖσθε τὰ τέκνα των, οὐδὲ δύναται νὰ ἐνοήσῃσι τί κακὸν σὰς ἔκαμαν διὰ νὰ τοὺς μεταχειρίζεσθε κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον. Ἐν ᾧ δ' αὐτοὶ σοὶ λέγουν τὴν τιμὴν πρᾶγματός τινος, ὁ μεσίτης τοῦ γειτονικοῦ ἐργαστηρίου σοῦ ψιθυρίζει εἰς τὰ ὦτα: — Μὴ ἀγοράσῃτε, σὰς ἀπατοῦν. — Σὺ νομίζεις, ὅτι ὁ ψιθυριστῆς οὗτος εἶνε εἰλικρινὴς, ἀλλ' αὐτὸς ἀπ' ἐκνότητος εἶνε συνεννοημένος με τὸν ἔμπορον· σοὶ λέγει δὲ, ὅτι σὲ ἀπατοῦν εἰς τὴν διαπραγματεύσιν τοῦ σκλίου, διὰ νὰ κερδήσῃσι τὴν ἐμπιστοσύνην σου, καὶ νὰ σὲ ἀφανίσουν μετὰ μίαν στιγμὴν, συμβουλεύοντές σε ν' ἀγοράσῃς τὸν τάπητα. Ἐν ᾧ δὲ σὺ ἐξετάζῃς τὸ ὕφασμα, αὐτοὶ συνεννοῦνται με χειρονομίας, με βλέμματα, με διαγκωνισμούς, με ἡμισείας λέξεις. Ἐὰν γνωρίζῃς ἑλληνικὰ, αὐτοὶ ὁμιλοῦν τουρκικὰ· ἐὰν γνωρίζῃς τουρκικὰ, ὁμιλοῦν ἀρμενικὰ· ἐὰν γνωρίζῃς ἀρμενικὰ, ὁμιλοῦν ἰσπανικὰ· ὁποσδήποτε εὐρίσκουν τρόπον νὰ συνεννοηθοῦν καὶ νὰ σοῦ τὴν φθειάσουν. Ἐὰν δὲ καὶ μεθ' ὅλα ταῦτα σὺ ἐπιμένῃς, τότε ἀρχίζουσιν τὰ θυμιάματα· σὲ λέγουν ὅτι ὁμιλεῖς καλῶς τὴν γλώσσάν των, ὅτι ἔχεις

τρόπους ευγενικούς, και ὅτι δὲν θὰ λησμονήσουν ποτὲ τὸ ὄραϊον πρόσωπόν σου· σοὺ κάμνουν λόγον περὶ τῆς πατρίδος σου, ὅπου διέτριψαν πολλὸν καιρὸν, διότι αὐτοὶ διέτριψαν εἰς ὅλον τὸν κόσμον· σοὶ προσφέρουν καρπὸν, σοὶ προτείνουν νὰ σὲ συνοδεύσουν εἰς τὸ τελωνεῖον, ὅταν ἢ ἀναχωρήσης, διὰ νὰ σὲ ἀπκλάξουν ἀπὸ τὰ δυσάρεστα, ἢ διὰ νὰ σὲ ἀπατήσουν και σὲ και τὸ τελωνεῖον καὶ τοὺς συντρόφους σου, ἐὰν ἔχης. Σοὺ φέρουν τὰ πάντα και κάμνουν ἄνω κάτω ὅλον τὸ κατάστημα, ἐὰν δὲ σὺ ἀναχωρήσης χωρὶς ν' ἀγοράσης τίποτε, δὲν δεικνύουν τὴν παραμικρὰν δυσἀρέσειαν· ἐὰν δὲν ἔγινε τοῦτο σήμερον, θὰ γείνη μίαν ἄλλην ἡμέραν· διότι θὰ ἐπιστρέψῃς εἰς τὴν ἀγορὰν, και τότε τὰ λαγωνικά των θὰ σὲ ἀναγνωρίσουν, και ἐὰν δὲν πέσης εἰς τὰς ἰδικὰς των χεῖρας, θὰ πέσης εἰς τὰς χεῖρας τοῦ συντρόφου των, και ἂν δὲν σὲ μαδήσουν ὡς ἔμποροι, θὰ σ' ἐκδώρουν ὡς μεσίται, και ἂν δὲν σὲ διορθώσουν εἰς τὸ μαγαζεῖον, θὰ σὲ κάμουν τὴν ὑποχρέωσιν εἰς τὸ τελωνεῖον. Οὕτως ἢ ἄλλως τὸ πρᾶγμα δὲν ἔμπορεῖ νὰ λείψῃ. Εἰς ποῖον λαὸν ἀνήκουσιν οἱ ἄνθρωποι οὗτοι; τοῦτο εἶνε ἄγνωστον. Μὲ τὸ νὰ ὁμιλοῦν τόσας ξένας γλώσσας ἀπέβαλον τὸν τόνον τῆς ἀρχικῆς των προφορᾶς, και μὲ τὸ νὰ παριστάνωσιν αἰωνίως κομωδίαν ἠλλοίωσαν τοὺς φυσιογνωμικούς χαρακτῆρας τῆς φυλῆς των. Κατάγονται ἀπὸ ὅπου θέλεις, ἐπαγγέλλονται ὅτι ἐπιθυμεῖς, εἶνε διερμηνεῖς, ὀδηγοί, ἔμποροι, τοικισταί, ἐπὶ πᾶσι δὲ τεχνίται ἀπαράμιλλοι και ἱκανοὶ νὰ ἐκθύσουν ὡς ἄλλοι βαλάντιοτμοὶ τὸ σύμπαν, χωρὶς κανεῖς νὰ τὸ αἰσθανθῇ.

Μὲ τοὺς μουσουλμάνους ἔμπόρους ἀνοίγεται στάδιον παρατρήσεως ὅλως νέον. Ἐν αὐτοῖς ἀνευρίσκει ἀκόμη τοὺς ἀρχαίους ἐκείνους τούρκους, οὗς σπανίως πλέον ἀπαντᾷ εἰς τοὺς δρόμους τῆς Κωνσταντινουπόλεως, οἵτινες εἶνε ἢ προσωποποιήσεις τρόπον τινὰ τῶν χρόνων τῶν Μωάμεθ και τῶν Βαγιαζήτ, και τὰ ζῶντα λείψανα τοῦ ἀρχαίου ὀθωμανικοῦ οἰκοδομήματος, εἰς τὸ ὅποιον τὸν πρῶτον κτύπον ἔδωκαν αἱ μεταξοβυζαντινὲς τοῦ Μαχμούτ, και ὅπερ ὁσημέραι κατακρημνίζεται βαθυμῆδον και μεταμορφοῦται. Πρέπει νὰ ἔλθῃ τις εἰς τὴν μεγάλην ἀγορὰν, και νὰ θυθῆσιν τὸ βλέμμα του εἰς τοὺς μυχοὺς τῶν σκοτεινοτέρων ἐργαστηρίων τῶν πλέον ἀποκεχωρισμένων δρομίσκιων, ὅπως ἀνεύρη ἐν αὐτοῖς τὰ παλαιὰ ὑπερμεγέθη σαρίκια τῶν χρόνων τοῦ Σουλταϊμάν, τὰ σαρίκια ἐκεῖνα τὰ ἔχοντα τὸ σχῆμα τῶν ὁλῶν τῶν τζαμίων, μὲ τὰς ἀπαθείς ὀψεις, τοὺς ὑελίνους ὀφθαλμούς, τὰς γρυπὰς βίνας, τὰς μακρὰς και λευκὰς γενειάδας, τὰ ἀρχαῖα χρυσομυλῶχρα ἢ πορφυρὰ καφτάνια, τὰ πλατέα βρακία, τὰ περισφιγγόμενα περὶ τὴν ὄσφιν μὲ ζώνας ὑπερμεγέθεις, μὲ τὰς ὑπερπαικτικὰς και σκυθρωπὰς κινήσεις τοῦ λαοῦ ὅστις ἐδέσποζεν ἄλλοτε, και μὲ τὴν μορφήν τὴν ἢ ἀπεκτινωμένην ἐκ τοῦ

ὀπίου, ἢ ἐξαστράπτουσαν φαινὸν ἐκ τῆς διακρίτου πίστεως. Ἴδου αὐτοὶ ἐκεῖ εἰς τὸν μυχὸν τῆς τρύπας των, μ' ἐσταυρωμένας τὰς χεῖρας και τοὺς πόδας, ἀκίνητοι και σοβαροὶ ὡς εἰδῶλα, και ἀναμένοντες χωρὶς ν' ἀνοίξωσι τὸ στόμα των τοὺς προειμαρμένους ἀγοραστὰς. Ἐὰν τὸ ἔργον των εὐδοκίμη, *Μάσι-Αἰλιά!* ψιθυρίζουσιν, ἤτοι: Ἄς ἔχη δόξαν ὁ Θεός! — Ἐὰν πάλιν δὲν κάμωσι καμμίαν πράξιν:—*Οἰσὸν*, λέγουν, ἤτοι: Οὕτως ἔστω, — και κλίνουσι τὴν κεφαλὴν μεθ' ὑπομονῆς καρτερικῶς και ἀνεξικάνικως. Ἄλλοι ἀναγινώσκουσι τὸ Κοράνιον, ἄλλοι στρέφουσι μεταξὺ τῶν δακτύλων των τοὺς κόμβους τοῦ *τεσπιρίου* ἢ κομβολογίου των, ψιθυρίζοντες μηχανικῶς τὰ ἑκατὸν ἐπίθετα τοῦ Ἄλλάχ· ἄλλοι, οἵτινες ἔκαμαν καλὰς ἐργασίας, *πίτουν* τὸν ναργιλὲν των, κατὰ τὴν τουρκικὴν ἔκφρασιν, στρέφοντες περίεξ βλέμμα ἠδυπαθὲς και νυσταλέον· ἄλλοι πάλιν μένουσι κεκυρότες, μὲ τοὺς ὀφθαλμούς ἡμικλείστους, και συνωφρωμένοι, ὡς ἐγκύπτοντες εἰς βαθεῖας σκέψεις. Τί σκέπτονται; Ἴσως τοὺς υἱοὺς των, ὅσοι ἀπέθανον ὑπὸ τὰ τείχη τῆς Σεβαστοπόλεως, ἢ τὰ δισκορπισμένα των καρδιάνια, ἢ τὰς ἀπολεσθεῖσας αὐτῶν ἠδονὰς, ἢ τοὺς αἰωνίους κήπους, οὗς ὑπεσχέθη εἰς αὐτοὺς ὁ προφήτης, ὅπου ὑπὸ τὴν σιακὴν τῶν φοινίκων και τῶν ῥοιδῶν θὰ νυμφευθῶσι παρθένους μελανοφθαλμούς· δὲ οὔτε ἄνθρωπος οὔτε πνευμά ποτε ἐβεβήλωσεν. Ὅλοι ἔχουσι τι τὸ παράδοξον, τὸ ζωγραφικόν· και ἕκαστον ἐργαστήριον εἶνε τὸ πλάσιον τὸ περιβάλλον εἰκόνα, πλήρη χρωμάτων και ἰδῶν, ἣτις σοὺ παρουσιάζει εἰς τὴν φαντασίαν ὀλόκληρον αἴφνης ἱστορικὴν ζωῆς, μεστῆς περιπετειῶν και φαντασιώδους. Ὁ ἰσχνὸς και χαλκώχρους οὗτος ἔδῶ μὲ τοὺς τομμηροὺς χαρακτῆρας τοῦ προσώπου εἶνε Ἄραχ, ὅστις ἐκ τοῦ βάλθους τῆς ἀπωτάτης πατρίδος του ὀδήγησεν αὐτοπροσώπως τὰς καμήλους του φορτωμένας μὲ πολυτίμους λίθους και ἀλάβαστρον, και ἤκουσε πολλάκις κατ' ὄδον συριζούσας παρὰ τὰ ὠτά του τὰς σφαίρας τῶν ληστῶν τῆς ἐρήμου. Ὁ ἄλλος ἐκεῖνος ἐκεῖ μὲ τὸ κίτρινον σαρίκιον και τὴν ἀγέρωχον ὄψιν διήλθεν ἔφιππος τὰς ἐρήμους τῆς Συρίας, κομίζων τὰ σηρικὰ ὑφάσματα τῆς Τύρου και Σιδῶνος. Ὁ μαῦρος πάλιν ἐκείνος μὲ τὴν κεφαλὴν τυλιγμένην εἰς παλαιὸν περσικὸν σάλιον, και μὲ τὸ πρόσωπον διπυλακωμένον ὑπὸ τῶν ὀλῶν, τὰς ὁποίας τοῦ ἔκαμαν οἱ νεκρομάντις, ὅπως σώσωσιν αὐτὸν ἀπὸ τὸν θάνατον, ὅστις ἔχει σηκωμένον πρὸς τὰ ἄνω τὸ πρόσωπον, ὡς νὰ βλέπῃ ἀκόμη τὰς κεφαλὰς τῶν κολοσσῶν τῶν Θεβῶν ἢ τὰς κορυφὰς τῶν πυραμίδων, ἦλθεν ἐκ τῆς Νουβίας. Ὁ ἄλλος οὗτος ὀρακῆς μαῦρος, μὲ τὸ ὄχρον πρόσωπον και τοὺς μαῦρους ὀφθαλμούς, ὁ τυλιγμένος εἰς μανδύαν λευκῆτατον, ἔφερε τὸ κατικὸν και τοὺς τάπητάς του ἀπὸ τὰς ἀπωτάτας ὑπερείας τοῦ Ἄτλαντος. Ὁ δὲ τοῦρκος οὗτος μὲ τὸ πράσινον σαρίκιον και τὸ κάτισχρον πρόσωπον

ἀπῆλθεν ἐφέτος εἰς τὸ μέγα προσκύνημα, και ἀφ' οὗ εἶδε συγγενεῖς και φίλους ἀποθνήσκοντας τῆς δίψης ἐν μέσω τῶν ἀτελευτήτων πεδιάδων τῆς μικρᾶς Ἀσίας, ἔφθασε περὶ τὰ τέλη τῆς ζωῆς του εἰς Μέκκαν, περιήλθε συρόμενος ἐπτάκις τὸν Κραμπεν, μεθ' ἃ κατέπεσε λιπόθυμος καλύπτων μὲ μανιώδη φιλήματα τὸν μέλανα λίθον. Ὁ λευκοπρόσωπος δ' ἐκεῖνος κολοσσός, μὲ τὰς κυρτὰς ὀφρύδας και τοὺς ἐξαστράπτοντας ὀφθαλμούς, ὅστις φαίνεται πολεμιστῆς μάλλον παρὰ ἔμπορος, και πνέει ὅλως φιλοδοξίαν και ὑπερηφάνειαν, μετεκόμισε τὰς μηλωτάς του ἀπὸ τὰς ὑπερβορείους χώρας τοῦ Κανιάσου, ὅπου, κατὰ τοὺς ὀρακῆς χρόνους τῆς νεότητός του, κατεργήθησε πολλὰς κεφαλὰς Κοζάκων ἀπὸ τῶν ὄμων του. Καὶ ὁ πτωχὸς οὗτος ἐρισπώλης μὲ τὸ πλατὺ πρόσωπον και τοὺς μικροὺς διαστρόφους ὀφθαλμούς, μεγαλόσωμος και τραχὺς ὡς τις ἀθλητῆς, δὲν εἶνε πολὺς καιρὸς ὅπου προσεγγίη ὑπὸ τὸν ἀπειρομα εἶη ὁλόλον, ὅστις σκέπει τὸν τάφον τοῦ Τιμούρ, ἀκολουθῶς ἀνεχώρησεν ἀπὸ τὴν Σαμαρκάνδαν, διήλθε τὰς ἐρήμους τῆς μεγάλης Βουχαρίας, ὤδευσε διὰ μέσου τῶν ὄρων τῶν τουρκομάνων, διέβη τὴν Νεκρὰν Θάλασσαν, διέφυγε τὰς σφαίρας τῶν Κιρκασίων, εὐχάριστος τὸν Ἄλλάχ εἰς τὰ τζαμίια τῆς Τραπεζούσης, και ἦλθε νὰ ζητήσῃ τύχην εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὁπόθεν θὰ ἐπιστρέψῃ, γέρον πλέον, εἰς τὰ βᾶθη τῆς Ταρταρίας του, ἣτις πάντοτε εἶνε προσφιλεῖς εἰς τὴν καρδίαν του.

Μία τῶν λαμπροτέρων ἀγορῶν εἶνε ἡ τῶν ὑποδήσεων, και αὕτη εἶνε ἡ ἐμβάλλουσα τὸ πνεῦμα εἰς πειρασμούς πλειοτέρους τῶν ἄλλων. Ἡ ἀγορὰ αὕτη συγκροτεῖται ἀπὸ δύο σειρὰς ἐργαστηρίων τόσον λαμπρῶν, ὅστε ἡ ὁδὸς ἐκείνη προσλαμβάνει ὄψιν αἰθούσης ἀνακτορικῆς, ἢ ἐνὸς τῶν κήπων ἐκείνων τῶν ἀρχαίων μυθολογιῶν, ἐν οἷς τὰ δένδρα ἔχουσι τὰ φύλλα ἐκ χρυσοῦ και ἄνθη ἐκ μαργαριτῶν. Ὑπάρχουσι δ' ἐκεῖ ὑποδήσεις ἀρκοῦσαι εἰς τὸ νὰ ἐφοδιάσῃς ἐξ αὐτῶν ὅλας τὰς αὐλὰς τῆς Ἀσίας και τῆς Εὐρώπης. Οἱ τοῦχοι εἶνε σεκασμένοι ἀπὸ παντούφλας ἐκ μεταξοβύζαντου, δέρματος μεταξοβούτου ἀργυροῦσους ἢ χρυσοῦσους, και ὀλοσημικοῦ, φερύσας τὰ ζωηρότερα χρώματα, και τὰ ἰδιοτροπώτερα σχήματα, κεκοσμημένα μὲ συματόπλακτα τρίχαπτα μὲ παρυφὰς ἐκ χρυσοειδῶν φύλλων, ἐξωραϊσμένας μὲ θυσσάνους μεταξοβούτους και περὰ κύκνου, κατηστεμισμένας και διηνησιμμένας διὰ χρυσοῦ και ἀργύρου, και σεκασμένας ἀπὸ κεντήματα ἀραβουργῆ. ἄτινα μόλις ἀφίνουσιν ὄρατὸν τὸ ὄρασμα, και ἐξαστράπτουσας ἀπὸ σαφείρους και σμαράγδους. Ὑπάρχουσι δ' ἐκεῖ και διὰ τὰς συζύγους τῶν κωπηλατῶν, ὅπως και διὰ τὰς ὀρακῆς τοῦ Σουλταῆνου, ἀπὸ μίαν ἕως χιλίας λίρας τὸ ζεῦχος. Εἰεὶ ὑπάρχουν τὰ ἐκ μαροκίνου σκινδάλια, ἄτινα θὰ πιτῶσι τὰ γαλίκια τοῦ Σταυροδρομίου, και τὰ παπούτσια, ἄτινα θὰ σύρονται ἐπὶ τῶν ταπήτων

τοῦ χαρμεῖου, τὰ κρουπέζια ἐξ ὧν ὁ ἀντηχῶσι τὰ μαρμάρινα δάπεδα τῶν αὐτοκρατορικῶν λουτρῶν, και τὰ βλαυτῖα τὰ ἐκ λευκοῦ ὀλοσημικοῦ, ἐφ' ὧν θὰ προσκολληθῶσι τὰ διάπυρα χεῖλη τῶν πασάδων, ἴσως δὲ και ζευγὸς τι παντοφλιδίων μαργαροῦσων, ἄτινα θὰ περιμένωσι κατὰ πάσαν πρωῖαν τὴν ἐξέγερσιν Θεωργικῆς τινος ὀρακῆς παρὰ τὴν κλίνην τοῦ Μεγάλου Κυρίου. Ἄλλα τί πόδες πρέπει νὰ εἶνε ἐκεῖνοι, οἵτινες θὰ ἔμβωσιν εἰς τοιαῦτα σκινδάλια, καμωμένα ὡς διὰ τοὺς πόδας οὐρίδων ἢ σιλφιδῶν, ἔχοντα μήκος ἐνὸς φύλλου κρίνου και πλάτος ἐνὸς φύλλου ῥόδου, σκινδάλια δὴλαδῆ τόσον μικρὰ, ὅστε νὰ φέρωσιν εἰς ἀπελπισίαν ὀλόκληρον τὴν Ἀνδαλουσίαν, και τότεν χέριν ἔχοντα, ὅστε νὰ κινήσωσιν εἰς βελδοσμούς· ὄχι σκινδάλια, ἀλλὰ κειμηλίδια, διὰ νὰ τοποθετηθῶσιν ἐπάνω τραπέζιου, πυξίδια, διὰ νὰ βάλῃς μετὰ ζαχαρικά ἢ ἐρωτικὰ γραμμᾶτια, και τοιαῦτα, ὅστε νὰ μὴ δύνασαι νὰ φαντασθῆς ὅτι ὑπάρχει πούς ἀρκετὰ μικρὸς, ὅστε νὰ χωρέσῃ ἐντὸς αὐτῶν, χωρὶς νὰ ἐπιθυμήσῃς νὰ τὰ περιστρέψῃς ἐνα μῖνον μεταξὺ τῶν χερῶν σου καταφορτίζων αὐτὰ μὲ ἐρωτήσεις και θωπεῖας. Ἡ ἀγορὰ αὕτη εἶνε μία τῶν μάλλον συχνάζομένων ἀπὸ τοὺς ξένους. Ἐκεῖ βλέπεις φοιτῶντας συχνὰ πυκνὰ εὐρωπαϊκούς νεανίας, οἵτινες ἔχουσιν ἐντὸς ταμαχίου χάρτου τὸ μέτρον ἰταλικῆς ἢ γαλλικῆς μικροῦ ποδός, διὰ τὸν ὅποιον ἴσως ὑπερηφνεύονται, και οἵτινες ἐκπλήττονται ἢ πεισματῶνουν, ἀναγνωρίζοντες, ὅτι τὸ μέτρον τοῦτο ὑπερβάνει κατὰ πολὺ τὸ μέγεθος σκινδαλιδίου τινός, ἐφ' οὗ εἶχον εἶψη τὸ βλέμμα και ἄλλοι, οἵτινες ἐρωτήσαντες τὴν τιμὴν, και λαβόντες τὸν πρῶτον κτύπον, μεταστρέφονται και ἀναχωροῦσι χωρὶς νὰ ἐξανηχάσωσι πλέον λέξιν. Ἐδῶ μάλιστα συχνάζουν και αἱ μουσουλμανίδες κυρίαι, αἱ φανοῖμισσαι μὲ τὰς μεγάλας λευκὰς καλύπτρας, συλβάνει δὲ πολλάκις και νὰ ἀρπάσῃ ἀπόσπασμά τι τῶν μακρῶν των διαλόγων μὲ τοὺς ἔμπορους, λέξιν τινὰ ἐναρμόνιον τῆς ὀρακῆς των γλώσσης, ἐκφωνηθεῖσιν διὰ φωνῆς καθαρᾶς και γλυκεῖας, ἣτις κατακλεῖ τὰ ὠτα ὡς ὁ ἦχος πανδουρίδος (μανδολίνου). — *Μποῦνοῦ κατὰ βερίρον*; — Τοῦτο πόσον τὸ δίδεις; — *Παραλί δὲρ* — Εἶνε ἀκριβὸν. — *Ζιαδὲ βερμέρι*. — Πλειότερον δὲν δίδεις. — Και μετὰ τοῦτο γέλωσ παιδικὸς και διάττορος, ὅστις σὲ κάμνει και συλλογίζεσαι νὰ τὰς δώσῃς ἐν μικρὸν ταίμπημα εἰς τὸ μάγουλον, ἢ νὰ κάμῃς ἄλλο τι παρόμοιον κίνημα.

Ἡ πλουσιωτέρα και γραφικωτέρα ἀγορὰ εἶνε ἡ τῶν ὄπλων. Ἡ ἀγορὰ αὕτη δὲν εἶνε ἀγορὰ, ἀλλὰ μουστειον, ὑπερπλεον ὄπλων, πλήρες ἀναμνήσεων και εἰκόνων, αἵτινες μεταφέρουσι τὴν διάλογον εἰς τὰς χώρας τῆς ἱστορίας και τῶν μύθων, και ἐμποιοῦσιν αἰσθητὰ ἀπερίγραπτον ὀχυρασμοῦ

και εκπλήξεως. Τὰ παραδοξότερα, τὰ φοβερώτερα και ἀγριώτερα ὄπλα, ὅσα ἐκράδάνθησαν ἀπὸ τῆς Μέκκας μέχρι τοῦ Δανουβίου πρὸς ὑπεράσπισιν τοῦ Ἰσλάμ, ὑπάρχουσιν ἐκεῖ κατατεταγμένα εἰς σειράς και καθωρισμένα, ὡς νὰ ἀνήρτησαν αὐτὰ ἐκεῖ πρὸ ὀλίγου αἰ φανταστικῆς χεῖρας τῶν στρατιωτῶν τοῦ Μωάμεθ και τοῦ Σελίμ. Νομίζεις δὲ ὅτι βλέπεις σπινθηρίζοντας διὰ μέσου τῶν λεπίδων των τοὺς φαντασμένους μὲ αἶμα ὀφθαλμοὺς τῶν φοβερῶν ἐκείνων σουλτάνων, τῶν θηριωδῶν ἐκείνων γιαντισάρων, τῶν σπαχίδων ἐκείνων και τῶν ἀζάπιδων και τῶν σελιχτάριδων, τῶν ἀσπλάγγων ἄμα και ἀτρομήτων, οἵτινες κατεκάλυψαν τὴν μικρὰν Ἀσίαν και τὴν Εὐρώπην μὲ κεφαλάς ἀποκεκομμένας και μὲ σώματα κατεσπαρυσμένα. Ἐκεῖ ἐπανευρίσκεις τὰς περιφήμους σπάθας, αἵτινες ἐκοπτον τὰ πτερὰ εἰς τὸν ἀέρα, και ἀπέκοπτον τὰ ὠτία τῶν αὐθαδῶν πρεσβευτῶν τὰ βαρέα χαντζάρια, ἅτινα δι' ἐνὸς κτυπήματος ἐσχίζον τὸ κρανίον ἢ ἤνοιγον τὴν καρδίαν, τὰ σιδηροκέφαλα ῥόπαλα μὲ τὰ ὁποῖα κατέθραυον τὰ σερβικὰ και οὐγγρικὰ κράνη τὰ βαρέα γιαταγάνια, μὲ λαβὴν ψηφοθετημένην μὲ ἐλέφαντα και κεκοσμημένην μὲ ἀμειψύστους και λυχνίτας, ἅτινα διατηροῦσι μέχρι σήμερον τὰς ἐντομὰς, δι' ὧν ἐστημεῖο ἔπι τῆς λεπίδος ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀποκοπτομένων κεφαλῶν τὰ ἐγγειρίδια μὲ θήκας ἐκ μεταξοπτίλλου, ἐξ ὀλοσθηκοῦ ἢ ἐξ ἀργύρου, μὲ λαβὰς ἐξ ἀγάλτου και ἐλέφαντος, κεκοσμημένας μὲ Καραχιδόνους, κοράλλια και καλὰς, και φερύσας ἐγκεκαρκαγμένα χρυσοῖς γράμμασιν ἐδάφια τοῦ Κορανίου, και μὲ λεπίδας καμπύλας ἢ συνδιστραμμένας, αἵτινες νομίζεις ὅτι θηρεύουν τὴν καρδίαν. Τίς ἐξεύρει ἂν ἐν τῇ συγκεχυμένην και φοβερῇ ταύτῃ ὀπλοθήκῃ δὲν ὑπάρχει τὸ ξίφος τοῦ Ὀρχάν, ἢ ἡ ξυλίνη σπάθη, διὰ τῆς ὁποίας ἡ στιβαρὰ χεῖρ τοῦ Ἀδδ-ὀλλ-Μουράδ, τοῦ πολεμιστοῦ δερβίσου, ἀπέκοπτε δι' ἐνὸς κτύπου τὰς κεφαλὰς; ἢ τὸ περίφημον γιαταγάνιον, μὲ τὸ ὁποῖον ὁ σουλτάνος Μουσά διεχώρισε τὸν Χασσάν ἀπὸ τῶν ὤμων μέχρι τῆς καρδίας; ἢ ἡ ὑπερμεγέθης σπάθη τοῦ γιγαντείου βουλγάρου, ὅστις ἐπεστήριξε τὴν πρώτην κλίμακα ἐπὶ τῶν τειχῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως; ἢ τὸ ῥόπαλον, δι' οὗ ὁ σουλτάν Μωάμεθ ὁ Β' ἐφόρνευσε τὸν φιλάρπαγα στρατιωτὴν ὑπὸ τοὺς ὄλους τῆς ἀγίας Σοφίας; ἢ ἡ μεγάλη δαμασκηνὴ σπάθη τοῦ Σικν-δέρμπεη, ἣτις ἐδίχασε τὸν Φιρούζ πασάν ὑπὸ τὰ τείχη τοῦ Στετιγράδ; Οἱ φοβερώτεροι τῆς σπάθης κτύποι και οἱ φρικτότεροι φόννοι τῆς ὀθωμανικῆς ἱστορίας παρουσιάζονται εἰς τὴν διάνοιαν, και νομίζεις τίς ὅτι ἐπὶ τῶν λεπίδων τούτων πέσει νὰ ἐπῆξε τὸ αἶμα ἐκεῖνο, και ὅτι οἱ γέροντες οὗτοι τοῦρκοι, οἱ τρυπωμένοι εἰς τὰ ἐργαστήρια ταῦτα, ἔλαβον και τὰ ὄπλα και τὰ πτώματα ἐπὶ τοῦ πεδίου αὐτοῦ τῆς σφαγῆς, και ὅτι φυλάττουσιν ἀκόμη τοὺς συντετραμμένους σκελετοὺς εἰς

γωνίαν τινὰ σκοτεινὴν ἐκεῖ. Ἄνὰ μέσον δὲ τῶν ὄπλων βλέπεις και τὰ μεγάλα ἐκ μεταξοπτίλλου ἐρυθροῦ ἢ κυανοῦ ἐφίππια, φέροντα κεντήματα ἄστρον και ἡμισελήνων ἐκ χρυσοῦ και μαργαριτῶν, τὰς πτερωτὰς προμετωπίδας τῶν ἵππων, τοὺς ἐκ τορευτοῦ ἀργύρου χαλινοὺς, και τὰ μεγαλοπρεπῆ τῶν ἵππων ἐπιβλήματα, τὰ ὁμοιάζοντα μᾶλλον μὲ βασιλικούς μανδύας ἐπιστάγματα τῶν Χιλιῶν και μιᾶς νυκτῶν, προωρισμένα διὰ τὴν θριαμβευτικὴν εἰσοδὸν βασιλέως τινὸς τῶν πνευμάτων εἰς πόλιν τινὰ χρυσῆν ἐν τῷ κόσμῳ τῶν ὄνειρων. Ὑπεράνω δὲ τῶν θησαυρῶν τούτων κρέμονται ἀπὸ τῶν τοίχων πλακίαι τουφέκια μὲ τροχοὺς και μὲ θρυκλίδια, μεγάλα ἀλβανικὰ πιστόλια, μακρότατα ἀραβικὰ τουφέκια, ἐξεργασμένα ὡς ἄλλα κειμήλια, ἀσπίδες ἀρχαῖαι ἐκ χελώνης και δέρματος ἵπποποτάμων, θύρακες κирассисιανοὶ, περικεφαλαῖαι μογγολικαὶ, τόξα τουρκικὰ, ἀσπίδες κοζαϊκικαὶ, σπάθαι δημιῶν, λεπίδες ὄψεως ἀπαισίας, ὧν ἐκάστη φαίνεται ὡς τινὸς ἐγκλήματος ἀποκάλυψις, και σοὺ φέρει εἰς τὸν νοῦν τοὺς σπασμοὺς τοῦ ἀγωνιῶντος. Ἐν μέσῳ δὲ τῆς ἀπειλητικῆς ταύτης και μεγαλοπρεποῦς ἀποσκευῆς κἀθηνται σταυροποδητεῖ οἱ ἔμποροι τῶν πραγμάτων τούτων, οἱ καθαρότεροι τοῦρκοι ἐλοκλήρου τῆς ἀγορᾶς, γέροντες οἱ πλείστοροι, ὄψεως σκυθιωπῆς, ἰσχυροὶ ὡς ἀναχωρηταὶ και ὑπερήφανοι ὡς Σουλτάνοι, μορφαὶ ἄλλων αἰώνων, φέροντες ἐνδυμασίας τῶν πρώτων ἐγερῶν, οἵτινες νομίζεις ὅτι ἀνέστησαν ἐκ τοῦ τάφου, ὅπως ἀνακλέστωσι τοὺς ἐκφυλισθέντας ἐκγόνους εἰς τὴν αὐστηρότητα τῆς ἀρχαίας φυλῆς.

Ἄλλη ἀγορὰ ἀξιοθέατος εἶνε ἡ τῶν παλαιῶν φορεμάτων. Ἐδῶ θὰ ἤρχετο νὰ κατοικήσῃ ὁ Ψευδραντ, και ἐδῶ ὁ Γουὰς θὰ ἐδαπάνη τὸν τελευταῖόν του ὄβολόν. Ὅστις δὲν εἶδε ποτέ του ἀποθήκην ἀνατολικὴν παλαιοποριῶν, οὗτος εἶνε ἀδύνατον νὰ φαντασθῇ ποῖα παράδοξα ῥάκη, ποῖαν χρωμάτων μεγαλοπρέπειαν, ποῖαν εἰρωνίαν ἀντιθέσεων, ποῖον ἐν γένει θέατρον ἀποκρατικὸν ἄμα και πενήμιως βδελυρὸν παρουσιάζει ἡ ἀγορὰ αὕτη, ἢ ὑπόνομος αὕτη τῶν κουρελλίων, εἰς τὴν ὁποῖαν ὅλα τὰ ἀποφύγια και ἀποφύρητα πράγματα τῶν χαρμελίων, τῶν στρατώνων, τῆς αὐλῆς, τῶν θεάτρων, συμφοροῦνται ὅπως περιμείνωσι πότε ἢ ἰδιοτροπία ἐνὸς ζωγράφου ἢ ἡ γυμνάσις ἐνὸς ἐπαίτου θὰ ἔλθῃ νὰ τὰ ἀνασύρῃ ἐκεῖθεν εἰς τὸ φῶς τοῦ ἡλίου. Ἀπὸ μακροὺς χάρκας ἐμπεπηγμένους εἰς τοὺς τοίχους κρέμονται ἀρχαῖαι τουρκικαὶ στρατιωτικαὶ στολαὶ, ὑπενδύται μὲ ἀγκῶνας στρογγύλους, θαλαμάδες μεγάλων κυρίων, χιτῶνες δερβισῶν, μανδύαι βελουτῶν, ὅλα κομμάτια, λέρα και τρύπα, τὰ ὁποῖα φαίνονται ὡς νὰ ἔγειναν κόσμιον ἀπὸ τὰ κτυπήματα ἐγγειριδίων, και ἐνθυμίζουσι τὰ ἀπαίσια λάφυρα τῶν δολοφονημένων, τὰ ὁποῖα βλέπει τίς ἐπὶ τῆς τραπέζης τῶν κακουργοδικεῖων. Ἀλλὰ διὰ μέσου τῶν

ῥακῶν τούτων διαλάμπει ἐνιαχοῦ και ἀραβουργέτι χρυσοῦν, κρέμονται ζῶναι μεταξωταὶ, σαρίκια λυτὰ, πλούσια σάλια κατακομματιασμένα, στηθόδεσμοι ἐκ μεταξοπτίλλου, ἀφ' ὧν νομίζεις ὅτι ἡ μανιώδης χεῖρ τοῦ κλέπτου ἀφῆρσε και τὸ πτίλλον ὁμοῦ μὲ τοὺς μαργαρίτας, ἐσώθρακα και καλύπτραι, αἵτινες ἀνήκον ἴσως εἰς δυστυχῆ τινα και ὠραῖον ἄπιστον, ἣτις ἐντὸς σάκκου ἐβραμένου κοιμάται εἰς τὸν πυθμὲν τοῦ Βοσπόρου, και ἄλλα φορέματα και κοσμήματα γυναικεῖα, χιλιῶν λεπτῶν χρωμάτων, στρυμωμένα μεταξὺ τῶν χονδροειδῶν κирассисιανῶν καρτανίων, πυριποθηκῶν ἐσκωριασμένων, μεταξὺ τῶν μακρῶν και μαύρων ἐβρακίων ὑπενδύτων, μεταξὺ τῶν χονδροειδῶν ὑπενδύτων και τῶν βαρέων μανδύων, οἵτινες ἐκουρψν τίς οἶδε ποσᾶν τὸ πυροβόλον τοῦ ληστοῦ, ἢ τὸ ἐγγειρίδιον τοῦ δολοφόνου. Πρὸς τὸ ἐσπέρας, και ὑπὸ τὸ μυστηριώδες φῶς, ὅπερ κατέρχεται ἀνωθεν διὰ τοῦ θόλου, ὅλα ταῦτα τὰ κρέμματα ἐνδύματα προσλαμβάνουσι τὴν ἀμυδρὰν και ἀόριστον ὄψιν ἀπηχοισμένων και ὅτε εἰς τὸν μυθὸν ἐργαστηρίου τινὸς φαίνονται σπινθηροβολοῦντες οἱ πονηροὶ ὀφθαλμοὶ ἐβραίου τινὸς, ὅστις ξέει τὸ μέτωπόν του διὰ χεῖρὸς καμπύλης, λέγεις ὅτι ἡ χεῖρ ἐκεῖνη εἶνε ἡ συσφιγξασα τὸν βρόχον, και ῥίπτεις ἐν βλέμμα πρὸς τὴν θύραν τῆς ἀγορᾶς, ἐκ φόβου μὴ εἶνε κλειστῆ.

Ὁλόκληρος ἡμέρα γύρων και παρυγύρων δὲν ἤθελεν ἀρκέσῃ εἰς τὸν ὅστις θὰ ἐπεθύμει νὰ ἐπισκεφθῇ ὄλους τοὺς δρομίσκους τῆς παραδόξου ἐκείνης πόλεως. Ὑπάρχει ἐκεῖ ἀγορὰ φεσίων, ὅπου εὐρίσκονται φέσια ὄλων τῶν τόπων, ἀπὸ τῶν τοῦ Μαρόκκου μέχρι τῶν τῆς Βιέννης, στολισμένα μὲ ἐπιγραφὰς τοῦ Κορανίου, αἱ ὁποῖαι προφυλάττουσι ἀπὸ τὴν ἐπήρειαν τῶν κακῶν πνευμάτων τὰ φέσια, τὰ ὁποῖα φοροῦν αἱ ὠραῖαι ἑλληνίδες τῆς Σμύρνης ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῆς κεφαλῆς ὑπεράνω τοῦ κόμβου τῶν μαύρων πλεξίδων, αἵτινες ἀπαστράπτουσι ἀπὸ τὰ συνειρημένα νομίσματα τὰ ἐρυθρὰ πιλίδια τῶν τουρκισσῶν φέσια διὰ στρατιώτας, στρατηγούς, σουλτάνους, νεανίσκους τοῦ σουρμού, ὄλων τῶν ἐρυθρῶν ἀποχρώσεων και ὄλων τῶν σχημάτων, ἀπὸ τῶν ἀρχετύπων ἐκείνων φεσίων τῶν ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Ὀρχάν μέχρι τοῦ μεγάλου κομψοῦ φεσίου τοῦ σουλτάν Μαχμούτ, ἐμβλήματος τῶν μεταβρύθμισσον, και βδελύγματος ἀπαισίας διὰ τοὺς παλαιούς μουσουλμάνους. Ἐκεῖ εἶνε και ἡ ἀγορὰ τῶν γουναρικῶν, ὅπου εὐρίσκειται ἡ ἱερὰ μνηστὴ τῆς μαύρης ἀρκτου, ἣν ἄλλοτε ἠδύνατο νὰ φέρῃ ὁ Σουλτάνος μόνον ἢ ὁ μέγας βεζύρης ἢ μαύρη ἱκτίς, ἣτις προσεβράπτετο εἰς τὰ καρτάνια τὰ προωρισμένα διὰ τὰς ἐπισήμους ἐορτὰς και τελετὰς ἢ λευκὴ ἄρκτος, ἢ μαύρη, ἢ κυανὴ ἀλώπηξ, τὸ ἀστραχάν, ἢ λευκίστικις, ἢ σαμουρόγωνα, χάρην τῆς ὁποίας ἄλλοτε οἱ σουλτάνοι ἐδαπάνων θησαυ-

ροὺς μυθώδεις. Ἀξίζει νὰ ἐπισκεφθῇ τίς και τὸ παζάριον τῶν μαχαιροπωλῶν, ἔστω και διὰ νὰ λάβῃ μόνον ἀνὰ χεῖρας μίαν τῶν ὑπερμεγέθων ἐκείνων τουρκικῶν ψαλίδων, ὧν αἱ λεπίδες, ἐπίχρυσαι και πεποικιλμένα με φαντασιώδη σχέδια πτηνῶν και ἀνθῶν, διασκαυροῦνται ἀγρίως, ἀφίνουσαι ἐν τῷ μεταξὺ κενὸν ἱκανὸν νὰ χωρέσῃ τὴν κεφαλὴν ἐνὸς κακοβούλου κριτικοῦ. Ἐκεῖ εἶνε και ἡ ἀγορὰ τῶν χρυσοῦν συρμάτων, τῶν συρματοῤῥαπτῶν, τῶν ῥωποπωλῶν, τῶν ῥαπτῶν, τῶν ἀγγείων, ποικιλλουσαι ἅπασαι κατὰ τε τὸ σχῆμα και κατὰ τὸν βαθμὸν τοῦ φωτός, ἅπασαι ὅμως ὁμοιάζουσαι κατὰ τοῦτο, ὅτι ἐν οὐδεμιᾷ τούτων βλέπεις πωλοῦσαν ἢ ἐργαζομένην γυναῖκα. Τὸ πολὺ πολὺ ἐνδεχόμενον ν' ἀπαντήσῃς καμμίαν φορὰν ἑλληνίδα τινὰ, ἣτις καθίσασα πρὸς στιγμὴν ἐνώπιον ἐργαστηρίου τινὸς ῥαπτῶν, σοὶ προσφέρει δειλῶς βινόμακτρον, οὕτινος ἀπετελείωστε πρὸ μικροῦ τὸ κέντημα. Ἡ ἀνατολικὴ ζηλοτυπία ἀπαγορεύει εἰς τὸ ὠραῖον φύλον τὴν ἀγορὰν, ὡς σχολεῖον ἐρωτοτροπίας και καταγωγῶν βαδιουργιῶν.

Ἄλλ' ὑπάρχουσι και ἄλλα ἀκόμη μέρη τῆς μεγάλης ἀγορᾶς, εἰς τὰ ὁποῖα δὲν ἀποτολμᾷ τίς νὰ ὑπάγῃ εἰμὴ συνωδευμένος ἀπὸ ἔμπορον ἢ μεσίτην τὰ μέρη ταῦτα εἶνε τὰ ἐνδότερα τῶν μικρῶν συνοικιῶν, εἰς ὅς εἶνε διηρημένη ἢ μοναδικὴ ἐκεῖνη πόλις, τὰ ἐνδότερα μικρῶν ἀπομεμονωμένων συνοικιῶν, ὧν πέρεις στρέφονται οἱ δρομίσκοι, δι' ὧν διέρχονται τὰ πλήθη. Ἐὰν εἰς τοὺς δρομίσκους τούτους εἶνε κίνδυνος ν' ἀποπλανηθῆς, εἰς τὰ ἐνδότερα ἐκεῖνα μέρη εἶνε ἀδύνατον νὰ μὴ χαθῆς. Διὰδρομοὶ, ὀλίγον τι πλατύτεροι τοῦ σώματος ἀνθρώπου, καθ' οὓς ὀδισθαιῶν ἀναγκάζεται νὰ κύπτῃ διὰ νὰ μὴ προσκρούσῃ εἰς τὸν ἐπιστέγοντα θόλον, ἐξάγουσι εἰς μικρὰς αὐλάς, ἐχούσας μέγθος κελίων, πλήρεις κιβωτιῶν και δεμάτων, και μόλις φωτιζόμενας ἀπὸ μίαν ἀκτίνα φωτός ἐκεῖθεν καταβαίνει τίς ψηλαφητὴ κλίμακα ξυλίνην, διέρχεται ἄλλα αὐλίδια φωτιζόμενα ἀπὸ λυχνίας, καταβαίνει εἰς ἄλλα ὑπόγεια, ἐξέρχεται πάλιν ἐκεῖθεν εἰς τὸ φῶς τῆς ἡμέρας, διέρχεται κύπτων πολλοὺς δρόμους ἐλικοειδεῖς, ὑπὸ θόλους ὑγροὺς, διὰ μέσου τοίχων μαύρων και διαφραγμάτων ξυλίνων, κεκαλυμμένων μὲ βρούα, αἵτινες φέρουσι εἰς μικρὰς θύρας, δι' ὧν ἐξέρχεται πρὸς πᾶσαν προσδοκίαν εἰς τὸ αὐτὸ μέρος, δι' οὗ εἰσέλθεις. Ἀπανταχοῦ δὲ σκιαὶ προσερχόμεναι και ἀπερχόμεναι, φάσματα ἀκίνητα ἰστάμενα εἰς τὰς γωνίας, ἀνθρώποι ἀνκαταίνοντες πραγματείας ἢ μετροῦντες χρήματα φωτάρια ἐπιφαινόμενα και χανόμενα, φωναὶ και βήματα κατεσπευσμένα, ἀντηχοῦντα ἀγνωστον πόθεν και ἀπροσδόκητα συνατήματα ἐμποδίων μαύρων, ἅτινα οὐδέεις ἐννοεῖ τί πράγματα εἶνε, και παίγνια φωτός ἀγνωστα μέχρι τοῦδε, και ἐπικραὶ ὑποπτοι, και ὄσμαι παράδοξοι, αἵτινες φαίνονται ὅτι διατρέχουσι τοὺς ἐλικοειδεῖς δια-

δρόμους άντρου φαρυμακευτριών, και δέν βλέπεις τήν ώραν πότε νά εξέλθης εκειθεν.

Διά τών αποκρύφων τούτων μερών οδηγούσι συνήθως οι μεσίται εις τά εργαστήρια τά πλέον απομεινωμένα, εν οίς πωλείται όλίγον τι εξ ύλων τών πραγμάτων, ειδός τι μεγάλης αγοράς εν μικρογραφία, βωποπωλεία μεγαλοπρεπή, λίαν αξιοθέατα, αλλά και λίαν επικίνδυνα, διότι περιέχουσι τόσα και τόσον παράξενα και σπάνια πράγματα, ώστε κινδυνεύει εκει ν' ανοίξη τό βαλάντιόν της και αύτή ή έναρκαωμένη φιλαργυρία. Οί παντοπωληταί ούτοι καταργαρέοι με δίπλωμα, έννοείται, και πολύγλωττοι, ως και οι άλλοι συνάδελφοί των, διά νά παγιδύσωσι τους αγορασάς των μεταχειρίζονται μέθοδόν τινα δραματικήν, αρκετά διασκεδαστικήν, δι' ής σπανίως αποτυγχάνει ό ήθοποιός του σκοπού του. Τά εργαστήρια των είνε σχεδόν όλα κελλία μικρότατα και σκοτεινά, πλήρη κιβωτίων και ερμαρίων, όπου είνε ανάγκη ν' ανάψη τις φώς, και όπου μόλις δύναται τις νά στραφή. 'Αρ' ού σοι δείξη κιβωτάριον ψηφοθετημένον με έλέφαντα και κόχλον, σκευή τινά εκ σινικής αργίλλης, άγγειόν τι ιαπωνικόν, ό έμπορος σοι λέγει, ότι έχει κάτι ιδιαιτερον επίτηδες διά σέ, σύρει κιβωτάριόν τι, ύπερ άνατρέπει επί της τραπέζης, και ιδού επ' αύτης σωρός ούδαμινών τινων πραγμάτων: ριπίδιον εκ πτερών ταώνος, π.χ., βραχιόνιον εξ αρχαίων τουρκικών νομισμάτων, προσκεφαλάδιον εκ τριχών καμήλου, με τό μονόγραμμά του σουλτάνου χρυσοκέντητον, μικρόν τι κάτοπτρον περσικόν φέρον ζωγραφημένην σκηνήν τινα εκ του Βιβλίου του παραδείσου, σπάνην τινά μικράν εξ όστράκου χελώνης, με τήν όποιαν οι τουρκοί τρώγουν τό γλυκόν από βύσσινον, αρχαίαν τινά ταινίαν του περσικού του Όθμανιό. Δέν σοι άρέσκει τίποτε από όλα αυτά; 'Ανατρέπει άλλο κιβωτίδιον επί της τραπέζης, και τό κιβωτίδιον τούτο ήτο προωρισμένον επίτηδες διά σάς μόνον. 'Ιδού εις όδους έλέφαντος τετρακυμένους, εν βραχιόνιον της Τραπεζούντος, τό όποιον φαίνεται πλόκαμος άργυρούς, εν ειδώλιον ιαπωνικόν, εν σκυτάλιον κτένιον της Μέκκας, εν μέγα κοχλιάριον τουρκικόν με διάτρητα άραβουργή, εις παλαιός νυργιλές εξ επιγράφου άργύρου με εικόνας, πετράδιον εκ των ψηφιδωτών της 'Αγίας Σοφίας, εν πτερόν έρωδιού, ύπερ εκόσμηι τό σαρίκιον Σελήμ του Γ', ό έμπορος σάς τό βεβαιού ως άνθρωπος τίμιος. Δέν εύρίσκετε κανέν της άρεσκείας σας; 'Ανατρέπει άλλο κιβωτάριον, εξ ού καταπίπτει εν ών στρουθοκαμήλου του Σενναάρ, εν καλαμάριον περσικόν, εν δακτυλίδιον δαμασκηνωτόν, εν τόξον της Μιγγρελίας μετά της εκ δέρματος άλκις φρεστράς του, εις δικούσους σκούσους κικασσιανούς, εν κομπολόγιον από ίασπιν, μία μυροθήκη εκ χρυσοσμακλωμένου, εν περιάπτον τουρκικόν, μία μάχαιρα καμήληλάτου, εν φιλιδίον από άτάρ-γούλλ.

Πρός Θεού, τίποτε από αυτά δέν σάς άρέσκει; Δέν έχετε νά κάμειτε δωρα; Δέν συλλογίζεσθε τους γονείς, τους συγγενείς σας; Δέν έχετε καρδιάν διά τους φίλους σας; 'Αλλ' έως ένδιαφέρεσθε διά τά ύφάσματα και τους τάπητας; και ως προς τούτο είνε πρόθυμος νά σάς προτρέψη τήν φιλικήν του υπηρεσίαν.—'Ιδού εις μανδύας γραμμωτός του Κουρδιστάν, μιλόρδ' ιδού μία λεοντή, ιδού εις τάπησ του Χαλεπίου με χαλύβδινα καρφάλια, ιδού εις τάπησ της Κασαβλάγκας έχον πάχος τριών δακτύλων και διατηρούμενος διά τέσσαρας γενεάς, έγγυημένος' ιδού, εξοχώτατε, τά παλαιά προσκέφαλα, αι παλαιά χρυσοφάντοι ζώναι και τά παλαιά μεταξίνα περιπόδια, ζεθορισμένα και τριμμένα όλίγον, αλλά κεντημένα όμοιως, όπως σήμερα κανείς δέν έμπορεί νά σάς τά κεντήση, και εκατομμύρια άν δώσετε. Σεις, καθαλλέρο, σεις, όστις ήλθετε συνοδευμένος από φίλον, σάς λέγω νά πάρειτε αύτήν τήν παλαιάν ζώνην, σάς τήν διδώ διά πέντε ναπολεόνταια, και αποφασιζώ νά τρώγω μίαν έβδομάδα ψωμί και σκόρδον.—'Εάν μηδ' αυτά σε δελεάσουν, σοι λέγει εις τό ούς ότι ήμπορεί νά σάς πωλήση τό σχοινίον, με τό όποιον οι περιδύτοι βωβοί του Σερκιού έστραγγάλισαν τόν Νασοούχ πασάν, τόν μέγαν βεζίρην Μωάμεθ του Γ', εάν δε σό γελάσης κατά πρόσωπόν του και του ειπής, ότι αυτά δέν τά χάπεις, αύτός ως άνθρωπος έξυπνος εγκταλείπει τό θέμα, και κάμνει τήν τελευταίαν απόπειράν του, ρίπτων εμπρός σου μίαν ούραν ήππου, εξ εκείνων, ως έφερον εμπροσθεν και όπισθεν των πατάδων' μίαν χύτραν γιαντισάρον, τήν όποιαν ήρπασεν ό πατήρ του, βαντισμένην άκόμη από τό αίμα, κατ' αύτήν εκείνην τήν ημέραν της περιφήμου στραγγής' εν τευάχιον της σημαίας της Κριμαίας, με τήν ήμισέληνον και τους άστέρους άργυρούς' μίαν λεκάνην κεκοσμημένην με άγάτας' εν μαγαλίον χαλκού τορευτόν' κημόν γοργοκαμήλου μετά των κόγχυλιών και κωνιδίων του' εν μαστίγιον ενούχου εκ δέρματος ήπποποτάμου, εν χρυσοδεμένον κοράνιον, ένα τελαμώνα του Χορσάν, εν κηροπήγιον εξ άνωχρος άετού, ώστε επί τέλους ή φαντασία σου εξάπτεται, αι ιδιοτροπίαι σου εξεγειρονται, και σε καταλαμβάνει ή παράλογος ιδέα νά του ρίψης εκει και βελάντιον, και ώρολόγιον, και επανωφόριον, και νά του ειπής:—Φορτώσατέ με!—και τή αληθεία πρέπει νά είνε τις υίος πολύ περισκεμμένος και πατήρ με πολλήν κρίσιν διά νά δυνήθη νά αντισταθή εις τόν πειρασμόν. Πόσοι καλλιτέχνηι εξήλθον εκειθεν καταστραμμένοι ως ό Ιώβ, και πόσοι πλούσιοι κατέρχον εκει τήν κληρονομίαν των!

'Αλλά πριν ή μεγάλη αγορά κλείση, ανάγκη νά κάμωμεν ένα γύρον ακόμα, διά νά ιδώμεν ποιον θέμα καθόλου μάς παρουσιάζει κατά τήν τελευταίαν ώραν. 'Η κίνησις του πλήθους τότε

είνε πλέον κατασπευσμένη, οι έμποροι φωνάζουσι και χειρονομούσιν επιτακτικώτερον, έλληνες και άρμενίοι τρέχουν και φωνάζουν εις τους δρόμους με εν σάλυν επί των χειρών ή ένα τάπητα, σχηματίζονται όμιλοι, συνάπτονται διαπραγματεύσεις σύντομοι, οι δε όμιλοι διαλύονται και συγκροτούνται πάλιν διά πλειότερον καιρόν' οι ήπποι αι άμαξαι, και τά φορτηγά ζώα διαβαίνουσι κατά μακράς σειράς κατευθυνόμενα προς τήν έξοδον. Κατά τήν ώραν δε ταύτην υλοι οι έμποροι, με τους όποιους συνδιαπραγματεύθησ τι χωρίς νά συμφωνήσης, σε περιτριγυρίζουν, κατά τήν ώραν εκείνην του σιούσους, ως νυκτερίδες' τους βλέπεις προβάλλοντες λαθραίως τήν κεφαλήν όπισθεν κίονός τινος, τους άπαντας όσάκις στραφής σου, σοι κόπτουν τόν δρόμον άτεινόντες σε μετ' ιδίου τινός ήθους, διά νά σ' ένθυμίσουν διά της παρουσίας των τό δεινά ύφασμα, τό δεινά άθηνμα, και νά σοι άναξωρογήσουν τήν επιθυμίαν του. 'Ενίοτε δε και φορτώνεσαι όλόκληρον στρατόν εξ αυτών. 'Εάν σταθής, στέκονται, εάν φύγης, φεύγουν, εάν γυρίσης όπισω, άπαντες δέκα όφθαλμούς ανοικτούς, έστραμμένους ύλους καταπάνω σου, και ζητούντας νά σε φάγουν ολοζώντανον. 'Αλλ' ήδη τό φώς έλαττούται, τό πλήθος άραιοϋται. 'Υπό τους μακρούς άψιδωτούς θόλους άντηγεί ή φωνή άσράτου τινός ήμάμη, όστις άνταγγέλλει τήν δύσιν του ήλίου εκ ξυλίνου τινός μπαρέ' τουρκοί τινες εξαπλώνουσι πρό της θύρας του εργαστηρίου των τάπητα, έφ' ού γονατίσαντες ψιθυρίζουσι τήν έσπερινήν προσευχήν' άλλοι δε τελούσι τάς θρησκευτικάς των άπονίψεις εις τάς βρύσεις. 'Ηδη οι αρχαίοι εκατοντούταις της αγοράς των όπλων κλείουν τάς σιδηράς πύλας' αι μικρότεροι αγοράί είνε έρημοι, οι διάδρομοι χάνονται εις τό σκότος, αι εισοδοί των δρόμων φαίνονται ως χάσματα σπηλαίων, αι κάμηλοι σ' εγγίζουσι εις τήν όάχιν αίφνης και άπροσδοκήτως, αι φωνάί των ύδροπωλών εκλείπουσιν όλον και από τάς πλέον μεμακρυσμένας άψιδας, αι τουρκισσαι επισπεύδουσι τό βήμα, οι ενούχουσι δξύνουσι τό βλέμμα, οι ξένοι φεύγουσι, αι πύλαι κλείονται, και ή ημέρα καταπαύει.

[Έπεται συνέχισις.]

ΛΙΤΖΙ ΚΑΙ ΣΟΠΕΝ

Μουσικός άγών.

Πριν ή διηγηθώμεν δι' όλίγων εις τους ήμετέρους άναγνώστας περιεργον και τυχαίον όλως άγών, ούτινος ήρωες υπήρξαν οι δύο διασημότατοι κλειδοκωμωδισται των νεωτέρων χρόνων, δέν θέλωμεν βεβιαίως δυσχεραστήσαι αυτούς προλογίζοντες σύντομά τινα περί του βίου εκάστου αυτών.

Λιμφοτέροι οι ίσοκρόμοι ούτοι μουσουργοί έγεννήθησαν τό έτος 1811, ό μεν Λιτζι εν μικρῷ ουγγρικῷ χωρίῳ έγγύς της Πέστης, ό δε Σοπεν εν άλλῃ άσπῆμῳ κόμη της Πολωνίας. 'Αλλ' ό μεν

πρώτος, αληθῶς έκτακτον παιδίον, — Wunderkind, ως λέγουσιν οι Γερμανοί, — ένναέτης μόλις έμουσούργει χειροκροτούμενος υπό ήγεμόνων και πριγκίπων, και από του δωδεκάτου της ηλικίας του έτους μέχρι της άνδρικῆς αυτου ηλικίας ό βίος του υπήρξεν αδιάκοπος πειρά καταγαωδών θεαμάτων και ένθουσιωδών επευφημήσεων, μέχρις ού τέλος ιδιότροπός τις θρησκομανία και ανεξήγητος μοναστικός ζήλος μετέβαλον αυτον εις καλόγηρον και τόν ένέδυσαν τό βίασον, ύπερ φορεϊ μέχρι σήμερα.

Ο δε Σοπεν, ήρωώτερον έχον τό πνεύμα, και ώριμώτερον διά τούτο επιδείξας αυτό, ήρσιτε σπουδάζων τό κλειδοκωμωδιστον, ότε ό αντίζηλος σπουδάζων τό κλειδοκωμωδιστον, ότε ό αντίζηλος του χειροκροτεϊτο ήδη μέλπων, και είχε συμπληρώσει σχεδόν τό δέκατον όγδοον της ηλικίας του έτος, ότε τό πρώτον παρήλαε μουσουργόν του του εν Βιέννη κοινού. Αι εν Παρισίους βραδύτερον δοθείσαι συναυλίας του δέν έγιννησαν περι αυτον τόν πάνδημον εκείνον και φανταϊόν και παταγωδην ένθουσιασμόν, θν παρήγε πάσα υπό τους διαβολικούς δακτύλους του Λιτζι θραυομένη χορδή, και τούτο ίσως υπήρξεν ή πρώτη της πικρίας σταγών, ήτις είμαρτο νά δηλητηριάση τήν ευγενή εκείνην ύπαρξιν, και νά σβέση αυτην τοσούτω ταχέως, τεσσαρακοντούτιδα μόλις! 'Αλλ' άπεζημιού όμως αυτον αφρόνως ή ειδήμων επιδοκιμασία των άριστοκρατικών κύκλων και ή περφοτισμένη θεωρία των δεσποινών του 'Αγίου-Γερμανου, αϊτινες, πλην της ήρέλου μαγεϊας ήν άνέπεμπον οι λεπτοφρεϊς δάκτυλοι του ώχροϋ νεανίου, εξετίμων εν ίση τουλάχιστον μοίρῃ τους άβροϋς τρόπους και τό διασκεραμένον ήθος του εν μέτω ευγενών άνταρφεύτος Πολωνου. 'Εβίωσεν ούτω εν Παρισίους έκταίνων όλονεν τόν κύκλον των θαυμαστών αυτου, θν άπατέλουσιν ιδίως κυρία, αλλά δέν απήλκυσεν επί μακρόν τήν ηδαιαν εκείνην μέλην, θν ποτιζουσι τόν καλλιτέγηνην ό θριαμβος και ή επιτυχία' ή σαθρά του υγείας, άφροϋ επί άκαταστίν όλαν τόν καταβασιάνισεν, ήγαγε τέλος αυτον προώρως εις τό τέρας του βίου εν έτει 1849, ένέκ μόλις και τριακοντούτη.

Οι δύο ούτοι διάσημοι μουσικοί συνέζησαν εν Παρισίους επί πολϋ, φίλοι μεν και οικείοι προς άλλήλους, αντίζηλοι δε διά τό παριτιόν κοινόν, ύπερ κατά τήν εποχήν εκείνην κατείχετο υπό παραδόξου τινός μουσικής υπεραίσθησις. 'Ός άλλοτε ή ποιησις και άλλοτε ή πολιτική, ως σήμερα ή έλαφρά φιλολογία και ή μυθιστορία, διήρει τότε τους παρισινούς ή μουσική εις δύο φρεϊά και αντίπαλα στρατόπεδα, εις όπαδοϋς του Λιτζι και διασώτας του Σοπεν. 'Υπήρξαν ούχ ήττον και διασώτας του Σοπεν. 'Υπήρξαν άποθέσει άνδρες, εξ ίσου εκτιμώμετες και θαυμάζοντες άμοφτέρους τους μουσουργούς, εις ενός δ' εν τούτων τόν κάλαμον όφείλεται ή αφήγησις του παραδόξου μουσικού διαγωνισμοϋ, θν συνοψίζομεν διά των επο-

μένων ὀλίγων γραμμῶν χάριν τῶν ἀναγνώστῶν τῆς Ἑστίας, συμπληροῦντες κατὰ τὸ δυνατόν τὰ ὀνόματα, ὧν τὸ πρωτότυπον, γεγραμμένον καθ' ἣν ἐποχὴν ἔζων ἔτι τὰ ὑπαινισσόμενα πρόσωπα, παρατίθησι τὰ ἀρχαῖα μόνον στοιχεῖα.

Ἡ σκηνὴ ὑπόκειται ἐν τῷ ἐξοχικῷ πύργῳ τῆς Γεωργίας Σάνδ, ὀνομαστικῆς μυθιστοριογράφου, ἧς τὸν βίον διηγήθη ἤδη πρὸ πολλοῦ ἡ Ἑστία εἰς τοὺς ἀναγνώστῃς της.

Ἡ οἰκοδέσποινα, γυνὴ διάσημος ὑπὲρ πάντας τοὺς συγχρόνους αὐτῆ διὰ τε τὸ καλλιτεχνικὸν αὐτῆς τάλαντον καὶ τὴν δημιουργικὴν της μεγαλοφυΐαν, ἀγαπωμένη δ' ἐπίσης καὶ θαυμάζουμένη παρὰ τῶν γνωρίζοντων τὴν ἀπειρον τῆς καρδίας της ἀγαθότητα, ἐξέτιζε τότε ἐν Νοῶν τὸν Σοπὲν, ὃν πρὸ μικροῦ μόλις χρόνου εἶχε σώσει διὰ τρυφερᾶς θεραπειᾶς ἀπὸ τῶν ὀνύχων τοῦ θανάτου, καὶ παρεῖχεν αὐτῷ πᾶσαν ἐκείνην τὴν μητρικὴν θωπείαν, εἰς ἣν ὀφείλει σήμερον ὁ μουσικὸς κόσμος τοὺς ὑστάτους φλόγγους τοῦ περιπαθοῦς μουουργοῦ.

Πυκνὸς ὄμιλος καλλιτεχνῶν, συγγραφέων καὶ ἠθοποιῶν ἐπλήρου τὸ φιλόξενον μέγαρον τῆς μεγαλοφυοῦς γυναικός. Πλὴν τοῦ Λιτζ, ὃν εἶχε συνοδεύσει ἐκεῖσε διάσημος ἀριστοκράτης τοῦ παρισνοῦ κόσμου, ὠραία καὶ πνευματώδης γυνὴ, γνωστὴ ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον Ἀραβέλλα, διέμενε τότε ἐν τῷ πύργῳ τοῦ Νοῶν ὁ ἐξοχὸς ζωγράφος Δελακροά, ἡ περικάλυπτος ἀοιδὸς Παυλίνα Βικρδὸ, καὶ πολλὰ ἄλλα σύγχρονα ἐπιστημότητες, αἷτινες, ἐνούμενοι μετὰ τῶν συγγενῶν, τῶν φίλων τῆς οἰκίας, καὶ τῶν ἐξοχικῶν γειτόνων τῆς οἰκοδεσποίνης, συναπετέλουν ἀποικίαν σχεδὸν ὀλόκληρον.

Ἡ φιλοξενία τῆς Σάνδ παρεῖχε πᾶσαν ἄνεσιν καὶ ἐλευθερίαν εἰς τοὺς ξένους της. Οἱ τὴν θύραν ἀγαπῶντες εἶχον εἰς τὴν διάθεσιν αὐτῶν κύνες καὶ θηρευτικὰ πυροβόλα, οἱ τῆς ἀλιείας φίλοι ἀνάτια καὶ δίτικα, μεγαλοπρεπῆς δὲ κῆπος ἀνέπτυσσε τὰς σκιερὰς του δεινροστοιχίας καὶ τοὺς θαλεροῦς του τάπητας πρὸ τῶν βημάτων τῶν ἀγαπῶντων τοὺς μονήρεις περιπάτους. Ἐκαστος διέτριβεν εἰς ὅ,τι ἤθελεν. Ὁ Λιτζ καὶ ὁ Σοπὲν συνέθετον μελωδήματα ἢ Βικρδὸ ἐμελέτα τὸν Προφήτην ἢ οἰκοδέσποινα ἔγραψε μυθιστορημὰ τι διὰ τὴν Ἐπιθεώρησιν τῶν Δύο Κόσμων, καὶ οὕτω πάντες οἱ ἄλλοι. Τὴν ἑκτὴν ὥραν τῆς ἐσπέρας συνηθοροῦσαν πάντες περὶ τὴν τράπεζαν τοῦ γεύματος, καὶ δὲν ἀπεχωρίζοντο πρὸ τῆς τρίτης ὥρας τῆς πρωίας. Ἐνοεῖται δὲ ὅτι μέγα μέρος τῶν θελατικῶν ἐκείνων ἐσπερίδων ἐπλήρου ἢ μουσικῆ.

Ὁ Σοπὲν σπικνῶς ἐπαίξε, καὶ μόνον ὁσάκις ἦτο βέβαιος καὶ ἀσφαλὴς περὶ τῆς τελειότητος τῆς ἐκτελέσεως, ἀπερᾶσαις νὰ καθίσῃ πρὸ τοῦ κλειδοκυμβάλου. Ὁ Λιτζ τοῦναντίον ἐπαίξε πάντοτε, ἀδιαφορῶν ἐντελῶς ἀνεπαίξε καλῶς ἢ κακῶς.

Ἐσπέραν τινὰ τοῦ Μαΐου, μεταξὺ τῆς ἐνδεκάτης ὥρας καὶ τοῦ μεσονυκτίου, πᾶσα ἡ φιλικὴ ὀμήγυρις ἦτο συνηγμένη ἐντὸς τῆς μεγάλης αἰθούσης. Τὰ μεγάλα παράθυρα ἦσαν ἀνοικτὰ πρὸς τὴν πλησιρᾶ σελήνην, αἱ ἀηδόνες ἐφκλῶν ὑπὸ τὰ φύλλα, καὶ ὀξὺ ἄρωμα οἰάνθηος ἐκ βόδων εἰσέπνευεν ἐν διαλειμμάτων εἰς τὴν αἴθουσαν. Ὁ Λιτζ ἐξέτελει νυκτερινὴν τινὰ μελωδίαν (Nocturne) τοῦ Σοπὲν, διανθίζων ὅμως αὐτὴν κατὰ τὴν συνήθειάν του, ἀναμιγνύων ποικίλα μὴ ὑπάρχοντα, βραδύων ἢ ταχύων τὸ μέλος κατὰ τὴν ἀρέσκειάν του, καὶ μεταβάλλων αὐτὸ ἵνα παραγάγῃ μείζονα, ὡς ἐνόμιζεν, ἐντύπωσιν. Ὁ Σοπὲν πολλάκις κατ' ἐπανάληψιν ἐφάνη ἀνησυχῶν καὶ τεταραγμένος, τέλος δὲ, μὴ δυνάμενος πλέον νὰ καταστειλῇ ἑαυτὸν, ἐπλησίασεν εἰς τὸ κλειδοκύμβαλον καὶ εἶπεν εἰς τὸν Λιτζ μεθ' ὅλης του τῆς ἀγγλικῆς ἀπαθείας:

— Κάμε μου τὴν χάριν, ἀγαπητὲ, ὁσάκις μοῦ κάμνης τὴν τιμὴν νὰ παίξῃς ἰδικὰς μου συνθέσεις, νὰ παίξῃς ὅ,τι εἶνε γραμμένον· εἰ δὲ μὴ, παίξῃς ἄλλο πρᾶγμα. Ὁ Σοπὲν μόνος ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ μεταβάλλῃ τὸν Σοπὲν.

— Αἶ, τότε λοιπὸν, παίξῃς μόνος σου! ἀπάντησεν ὁ Λιτζ καὶ ἠγέρθη κᾶπως πειραγμένος.

— Εὐχαρίστως, ὑπέλαβεν ὁ Σοπὲν.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐσδέσθη ὁ λαμπτὴρ ὑπὸ μικρᾶς τινος λαμπυρίδος, ἧτις εἶχε καύσει τὰς πτέρυγας της εἰς τὸ φῶς. ἠθέλησαν νὰ τὴν ἀνάψωσιν ἐκ νέου, ἀλλ' ὁ Σοπὲν ἀντέστη.

— Ὁχι, εἶπε· σβύσατε μάλιστα, σᾶς παρακαλῶ, καὶ τὰ κηρία μ' ἀρκεῖ τὸ φῶς τῆς σελήνης.

Καὶ καθίσας ἐπαίξε. . . ἐπαίξεν ἐπὶ μίαν ὀλόκληρον ὥραν.

Ἦως ἐπαίξε δὲν ἐπιχειροῦμεν νὰ τὸ περιγράψωμεν. Ὑπάρχουσι συγκινήσεις, ἃς αἰσθάνεται τις ἀλλ' ἀδυνατεῖ νὰ ἐρμηνεύσῃ. ἠθελεῖ τις εἶπει, ὅτι ἐσίγων αἱ ἀηδόνες ἵνα τὸν ἀκούσωσι, καὶ αὐτὰ τὰ ἄνη ἐξόρῳν ὡς δρόσον τούρκου τὸ οὐράνιον ἐκεῖνο μέλος. Τὸ ἀκρακτῆριον ἐν σιωπηρῆ ἐκστάσει μόλις ἀνέπνευε, καὶ ὅτε ὁ γόνος ἐπαυσε, πάντων τὰ ὄμματα ἦσαν θαυμάσια, πρῶτα τοῦ Λιτζ. ἠγέρθη οὗτος καὶ ἔσφιγγεν εἰς τὰς ἀγκάλας του τὸν Σοπὲν, ἀναφωνῶν:

— Εἶχες δίκαιον, φίλε μου! Τὰ ἔργα μεγαλοφυΐας ὡς ἡ ἰδική σου εἶνε ἰσά. Εἶνε βεβήλωσις νὰ τὰ ἐγγίξῃ τις. Εἶσαι ἀληθινὸς ποιητῆς· ἐγὼ εἶμαι σγοινοβάτης ἐμπρός σου.

— Α, μπᾶ! ὑπέλαβε ζωηρῶς ὁ Σοπὲν· ἔγομεν καθεὶς τὸ εἶδός μας καὶ τίποτε ἄλλο. ἠξέουρις πολὺ καλὰ, ὅτι κάνεις εἰς τὸν κόσμον δὲν παίξει καθὼς σὺ τὸν Βετχόβεν καὶ τὸν Βέμπερ. Κάμε μου τὴν χάριν, παίξῃς μου τὸ adagio τοῦ Βετχόβεν εἰς do dièze, ἀλλὰ παίξῃς το μετὰ τὰ σωστά σου, ὅπως παίξῃς ὅταν θέλῃς.

Ὁ Λιτζ ἐπαίξεν ἀληθῶς τὸ βραδὺ ἐκεῖνο μέ-

λος μεθ' ὅλης του τῆς ψυχῆς καὶ ὅλης του τῆς θελήσεως· τότε δὲ ἄλλο τι συγκινήσεως εἶδος κατέλαβε τοὺς ἀκρατάς. Ἐκλαυσαν, ὠλόλυξαν, ἀλλὰ τὰ δάκρυά των δὲν ἦσαν πλέον τὰ ἥρεμα ἐκεῖνα δάκρυα, ἅτινα εἶχε χύσει ὁ Σοπὲν· ἦσαν δάκρυα σκληρὰ, ὡς τὰ λέγει ὁ Ὁθέλλος. Ἡ ἀπὸ τῶν δακτύλων τοῦ Λιτζ ἐμπεμπομένη μελωδία δὲν παρσιέδυν ἥρεμος καὶ πραεῖα εἰς τὴν καρδίαν, ἀλλ' ἐνεπήγνυτο βιαίως εἰς αὐτὴν, ὡς ἐγχειρίδιον. Δὲν ἦτο ἐλεγεία πλέον, ἀλλὰ δράμα.

Ὁ Σοπὲν ἐν τούτοις ἐνόμισεν, ὅτι εἶχεν ἐπισκιάσει ἐντελῶς τὸν Λιτζ κατὰ τὴν ἐσπέραν ἐκείνην, καὶ ἐκαυχῆθη μάλιστα ἐπὶ τούτῳ λέγων: — Πῶς ἐπειράχθη!

Ὁ Λιτζ ἔμαθε τὸ λεχθὲν, καὶ ἐξεδικήθη ταχέως, ὡς πνευματώδης καλλιτέχνης.

Μετ' ὀλίγους ἡμέρας ἡ ὀμήγυρις ἦτο καὶ πάλιν συνηγμένη τὴν αὐτὴν περὶ τὸ μεσονύκτιον ὥραν ἐντὸς τῆς αἰθούσης, ὁ δὲ Λιτζ παρεκάλεσε τὸν Σοπὲν νὰ κυμβαλίσῃ. Οὗτος συνήνεσε τέλος μετὰ πολλὰς παρακλήσεις. Ὁ Λιτζ τότε παρεκάλεσε νὰ σβέσωσιν ὅλα τὰ φῶτα καὶ νὰ καταπατάσωσι τὰς ἀλλείας, ἵνα γείνη πλήρης τὸ σκοτός. Ὅτε δ' ἐξεπληρώθη ἡ καλλιτεχνικὴ του αὐτῆ ἰδιοτροπία, καὶ ὁ Σοπὲν ἠτοιμάζετο νὰ καθίσῃ πρὸ τοῦ κλειδοκυμβάλου, πλησιάζας ἐκεῖνος τῷ ἐπιθύρῃσι λέξεις τινὰς εἰς τὸ οὐς καὶ κατέλαβε τὴν θέσιν του. Ὁ Σοπὲν, οὐδόλως μαντεύων τὴν πρόθεσιν τοῦ συναδέλφου του, ἐκάθισεν ἀθορόβως πλησίον του. Τότε ὁ Λιτζ ἐπαίξεν ὅσα τεμάχια ὁ Σοπὲν εἶχεν ἐκτελέσει τὴν πρότεραν ἐκείνην ἀξιωμαθόμενον ἐσπέραν, περὶ ἧς πρὸ μικροῦ ἐλέγομεν· κατώρθωσεν ὅμως νὰ παίξῃ αὐτὰ τοσοῦτον θαυμασίως μιμηθεὶς τὸ ὕψος καὶ τὸν τρόπον τοῦ ἀντιζήλου του, ὥστε ἀδύνατον ἦτο νὰ μὴ ἀπατηθῇ τις· καὶ ἀληθῶς πάντες ἠπατήθησαν, ἢ αὐτὴ δὲ μαγεῖα καὶ ἡ αὐτὴ συγκινήσεις ἐπανελήθησαν παρὰ τοῖς ἀκραταῖς. Ὅτε δὲ τέλος ἡ ἐκστασις αὐτῶν ἐκορυφώθη, ἔτριψεν αἶφνης ὁ Λιτζ ἐν φωσφόρον καὶ ἀνήψε τὰ ἐπὶ τοῦ κλειδοκυμβάλου κηρία. Φαντάζεσθαι τις ὅποιον ἀρῆικαν πάντες κραυγὴν ἐκπλήξεως. — Πῶς! σεῖς ἦσθε; — Ὁς βλέπετε! — Ἀλλ' ἡμεῖς ἐνομιζάμεν, ὅτι ἦτο ὁ Σοπὲν! — Τί λέγεις; ἠρώτησεν ὁ Λιτζ τὸν ἀντιζήλον του. — Λέγω καὶ ἐγὼ ὅ,τι λέγουν ὅλοι· κ' ἐγὼ ἐνόμισα ὅτι ἦτο ὁ Σοπὲν. — Βλέπεις, εἶπε τότε ὁ μέγας μουουργὸς ἐγειρόμενος, ὅτι ὁ Λιτζ δύναται νὰ γείνη Σοπὲν ὅταν θέλῃ· δύναται ὅμως καὶ ὁ Σοπὲν νὰ γείνη Λιτζ; Ἀγνοοῦμεν, ἀν ἀπεδέχθη ὁ Σοπὲν τὴν πρόκλησιν.

ΤΑ ΤΕΧΝΗΤΑ ΜΕΙΔΙΑΜΑΤΑ

Πολλοὶ δὲν ἀγαπῶσι τὸν θορυβώδη γέλωτα. Οὐδέποτε ἠσθάνθη τὴν ἀνάγκην νὰ φωνήσω γὰ, γὰ, γὰ, λέγει ὁ Φοντανέλ. Ὁ μέγας γέλως διαστρέφει τῷ ὄντι τὸ πρόσωπον, καὶ εἶνε χυδαῖος.

Ἀλλὰ τί ἀβρότερον, τί χαριέστερον, τί θελατικώτερον τοῦ λεπτοῦ μειδιάματος; Δυστυχῶς τὸ γνήσιον μειδιάμα εἶνε σπάνιον· ἀντὶ ἐνὸς ἀληθοῦς, πόσα ψευδῆ! πόσα ἐπιτετηθευμένα! Θὰ περιγράψωμὲν τινὰ ἐκ τῶν τελευταίων.

Τὸ μειδιάμα τοῦ ἡγεμόνος

Τὸ μειδιάμα τοῦτο λαμβάνουσι μεθ' ἑαυτῶν οἱ ἡγεμόνες, ἅμα ἐξεργόμενοι, θέτουσι δὲ κατὰ μέρος, ἐὰν πρόκηται νὰ ἐξέλθωσιν ἐφ' ἀμάξης κεκλεισμένης. Εἶνε μειδιάμα περιοδικόν, ἐπανέρχεται δὲ τακτικῶς ὡς ἐὰν ὀθεῖτο ὑπὸ μηχανῆς, κατὰ διαστήματα χρονικὰ ἴσα, ὡς αἱ λάμπεις τοῦ φάρου ἐπὶ τῆς ἀκτῆς. Ἐν γένει ἡ κίνησις κανονίζεται διὰ τῶν ἀνατιναγμῶν τῶν ἐλαστικῶν προσκεφαλαίων τῆς ἀμάξης, αἵτινες ἐπιτρέπουσι συγχρόνως εἰς τὸν ἡγεμόνα νὰ συνοδεύσῃ τὸ μειδιάμα καὶ διὰ μίαν ἐλαφρᾶς κλίσεως τοῦ σώματος πρὸς τὰ ἔμπρός.

Καὶ ὁ ἡγεμὼν ἐπιδαψιλεύει πρὸς δεξιάν καὶ πρὸς ἀριστεράν τὸ αὐτοκίνητον μειδιάμα! Ἐνίοτε ἀπευθύνεται πρὸς τινὰ, ὅστις ἤδη ἐχαίρετῃσεν ἢ μέλλει νὰ χαίρετῆσθ, ἄλλοτε πάλιν πρὸς τινὰ, ὅστις δὲν θὰ χαίρετῆσθ, δὲν εἶνε δὲ σπάνιον νὰ ἀπευθυνθῇ τὸ μειδιάμα καὶ εἰς πεζοδρόμιον, ὅπου οὐδεὶς ὑπάρχει. Ἐπιτείνεται, ὅπταν τὸ πλῆθος ἀνακράζῃ: «Ζήτω ὁ βασιλεὺς», ἢ «Ζήτω ὁ αὐτοκράτωρ».

Τὸ μειδιάμα τοῦ ἐμπόρου.

Τὸ μειδιάμα τοῦτο ἀναφαίνεται ἐπὶ τῶν χειλέων, εὐθὺς ἅμα παρουσιασθῆς εἰς τὴν θύραν τοῦ ἐμπορικοῦ καταστήματος.

— Τί ἐπιθυμεῖ ὁ κύριος ἢ ἡ κυρία;

Τὸ μειδιάμα διαρκεῖ ἐφ' ὅσον ἐξακολουθεῖ ἡ διαπραγματεύσις τῆς ἀγορᾶς. Ταύτης γενομένης, τὸ μειδιάμα λαμβάνει μεγαλητέραν ἐπίτασιν, ἵνα συνοδεύσῃ τοὺς ἐξῆς λόγους:

— Ἐπιθυμεῖτε ἀκόμη τίποτε ἄλλο;

Σβύνει εὐθὺς ἅμα ἀποκριθῆς «εὐχαριστῶ».

Τὸ μειδιάμα τοῦ ἱατροῦ.

Ἴδου ἐν μειδιάμα πρὸς τὸ ὅποιον οὐδόλως δυσπιστοῦμεν. Φαίνεται τόσον εὐκρινές, τόσον φυσικόν!

— Λοιπὸν, ἱατρὲ, νομίζετε, ὅτι δὲν θὰ χειροτερεύσω;

— Διόλου δὲν θὰ χειροτερεύσετε.

— Ἐν τούτοις, τὸ βάρος αὐτὸ τῆς κεφαλῆς σήμερον; . . .

— Δὲν πρέπει νὰ σᾶς ἀνησυχῆσθ.

— Ὁ σφιγγὸς μου;

— Εἶνε φυσικός.

— Καὶ ἡ δυσκολία τῆς ἀναπνοῆς;

— Τὴν ἐπερίμενον. Δὲν θὰ δυνηθῆτε βεβαίως νὰ σηκωθῆτε τόσον ταχέως, ὅσον ἐπιθυμεῖτε, ἀλλ' εἶνε περαστικόν.

Ὁ ἱατρὸς ἐξέρχεται, τότε δὲ παύει τὸ μειδιάμα καὶ λέγει χαμηλῆ τῆ φωνῆ πρὸς τοὺς συγγενεῖς μετὰ κατηρεῖας:

— Δέν σᾶς τὸ κρύπτω· ὁ ἀσθενὴς εὐρίσκειται εἰς κίνδυνον, δὲν θὰ ἐκάμνετε δὲ ἄσχημα νὰ συγκαλέσετε ἰατρικὸν συμβούλιον.

Τὸ μεϊδιάμα τοῦ φωτογραφηθέντος.
Λάβετε φυσικὴν στάσιν. — Ὀλίγον πρὸς ἀριστεράν . . . Ἡ κεφαλὴ μᾶλλον πρὸς τὰ ὀπίσω. Κάλλιστα· ἀλλὰ φαίνεσθε κατηφῆς. Μειδιάσατε, παρακαλῶ . . . Ἀκόμη ὀλίγον. Ἀκόμη. Προσπαθήσατε ν' ἀναπολήσετε εὐάρεσόν τι ἀντικείμενον. Μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἔχετε τὴν εἰκόνα σας μὲ ἐν μεϊδιάμα.

Τὸ μεϊδιάμα τοῦ νεοῦ πάνδρου.
Ὁ νεοῦ πάνδρος καθ' ἑαυτὸν: Ἐξοδα ἐπὶ ἐξόδων! Ἡ Μαρία δυστυχῶς ἀγαπᾷ τὴν πολυτέλειαν. Αἱ παρατηρήσεις μου σήμερον τὴν δυστρέτησαν . . . Ποῦ θὰ πάμε; Ἄ! ἤμην πολὺ ἡσυχώτερος πρὶν νυμφευθῶ . . . Νᾶ, οἱ φίλοι μου ἔρχονται νὰ μὲ συγχωρῶσι.

Οἱ φίλοι: Σᾶς συγχαιρομεν, σᾶς συγχαιρομεν!
— Εὐχαριστῶ, εὐχαριστῶ! — Καὶ ὁ νεοῦ πάνδρος μεϊδιᾷ, ἀλλὰ καθ' ἑαυτὸν ἐπαναλαμβάνει: «Ἡμην πολὺ ἡσυχώτερος πρὶν νυμφευθῶ».

Τὸ μεϊδιάμα τῆς φίλης.
Ἄ! ἀγαπητὴ Ἑλένη, ὅποια εὐχάριστος ἐκπληξίς! Ποῦ ὀλίγου ἀνερέξαμεν τὸ ὄνομά σου. Εἶσαι καλὰ; Πόσον ὠραία εἶσαι ἐνδεδυμένη! Νᾶ ἴδω τὸ φῶσμά σου . . . Εἶνε πραγματικῶς λίαν ἐπιτυχημένον. (Χαμηλῇ τῇ φωνῇ εἰς τὴν σύντροφόν της): Τί κακοφτερισμένον φῶσμά!

Τὸ μεϊδιάμα τοῦ πεσόντος κατὰ γῆς.
Ὁ κ. * * * ὠλίσθησεν ἐπὶ τοῦ πεζοδρομίου καὶ ἐξηπλώθη φαρδύς πλατύς.
— Ἐκτυπήσατε πολὺ;
— Δέν εἶνε τίποτε, εὐχαριστῶ, — καὶ μεϊδιᾷ.
Τὸ μεϊδιάμα τοῦτο ἔχει τὸ χαρακτηριστικὸν ὅτι ὁμοιάζει πολὺ πρὸς μορρασμὸν.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΗΝΕΥΜΑ

Διάλογος ἐν αἰθούσῃ χοροῦ:
Ὁ λόγος εἶνε περὶ κυρίας, ἧτις βαλαίει, καὶ τῆς ὁποίας ἡ ὠριμος ἡλικία εἶνε πρόδηλος, μὲ ὅλα τὰ πολλὰ καὶ διάφορα τεχνάσματά της.
— Εἶνε τοῦλάχιστον σκράντα πέντε ἐτῶν. . .
— Δέν γνωρίζω. . . Αὐτὴ κρύπτει τὴν ἡλικίαν της.
— Ὅχι καὶ τόσον καλὰ. . . διότι ὅλος ὁ κόσμος τὴν εὐρίσκει.

Μεταξὺ τραπεζιτῶν:
— Εἶνε ἀπορίας ἄξιον πῶς ὁ κ. Α. ἐπλούτησε τόσον ἡγήγορα, ἐνῶ εἶχε μεγάλα κεφάλαια τιμιότητος.
— Ἰσα ἴσα δι' αὐτό. . . Τὰ κεφάλαιά του αὐτὰ τὰ ἐξέποιήσεν εἰς τιμὰς ἐπωφελεστάτας.

Τεμάχιον διαλόγου, ἐν ἡκουσάν τινες ἐν τινι χορῷ:
— Ἄ, νᾶ! Ἡ Κ* * *, ἡ ὁποία ἀπεφάσις τέλος πάντων νὰ μὴ εἶνε δεκολετέ.
— Ἐπὶ τέλους ἐνόησεν, ὅτι ἔφθασε πλέον ἢ στιγμὴ νὰ βίβη πέπλον ἐπὶ τοῦ παρελθόντος. . .

Δύο φίλοι ἐθαλασσοπόρουν ἐντὸς ἀτμοπλοίου.
«Φίλε μου, εἶπεν ὁ εἰς πρὸς τὸν ἄλλον, δέν μοι λέγεις, τί διαφορά ὑπάρχει μεταξὺ ἀτυχίας καὶ δυστυχήματος;»
— Ἴδου, εἶπεν ὁ ἄλλος. Ἐάν τώρα ἡ πενθερά μου ἐπιπτεν εἰς τὴν θάλασσαν, θὰ εἶχομεν ἐν ἀτύχημα, ἐάν ὅμως τὴν ἐσωξέ τις, τοῦτο θὰ ἦτο δυστύχημα.

Τρεῖς κυρίαι ἤριζον περὶ τοῦ κάλλους αὐτῶν τοῦ . . . ἀνυπάρχτου. Παρατυχὼν ἀστεῖός τις καὶ ἀκούσας τὴν ἔριν εἶπεν εἰς αὐτάς:
Ἀρῆσατε τὰς ἑριδας, διότι καὶ αἱ τρεῖς σας εἰς ἴσου εἶσθε ὅμοιαι . . . διαφορά καμμία.
Ἐάν ὁ Πίρις ἤρξετο κριτὴς τῆς καλλονῆς σας, τὸ μῆλον θὰ τὸ ἔκοπτεν εὐθὺς εἰς μέρη τρία. . .
τῶν κυριῶν τὰ πρόσωπα ἠκτινοβόλουν ὑπὸ χαρᾶς, ἀλλ' ὁ ποιητὴς προσέθηκε:
« καὶ θὰ τὸ ἔρωγε . . . * * *»

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ

Ἡ οἰκογένεια * * * ἐδέχετο συχνὰ εἰς γεῦμα τὸν βουλευτὴν.
Κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας μεγάλη ἦτο ἡ χαρὰ τοῦ μικροτέρου παιδίου τῆς οἰκογενείας.
Ὁ βουλευτὴς τὸ ἐρωτᾷ:
— Σ' ἀρέσει λοιπὸν πολὺ ποῦ ἔρχουμαι καὶ τρώγω μαζὺ σας;
— Ὡ! νᾶ! . . .
— Γιατί μ' ἀγαπᾶς πολὺ, δέν εἶνε ἔτσι;
— Ἄ! ὄχι· γιατί κάνουμε ἓνα φαγὶ περισσότερο.

Ἡμέραν τινὰ εἰς τῶν κομψοποιημένων μας παρουσιάζεται εἰς τινὰ τραπεζίτην καὶ ζητεῖ δάνειον χιλίων φράγκων, ἅτινα ὁ τραπεζίτης τῷ δίδει, χωρὶς ἐλπίδα νὰ τὰ ξαναἴδῃ.
Μετὰ τρεῖς μῆνας παρουσιάζεται ὁ ἀφειλέτης φέρων τὰ χίλια φράγκα.
— Καθὼς φαίνεται, λέγει ὁ τραπεζίτης εἰς τὸν ταμίαν του, δίδων αὐτῷ τὰ χρήματα, ὁ κύριος οὗτος δέν θὰ μᾶς κοστίσῃ χίλια φράγκα, ἀλλὰ δύο χιλιάδες! . . .

Κύριός τις ἐλεγεν ἐσχάτως εἰς τὸν ἀμαξηνάτην του:
— Μᾶ, Νικόλα, αὐτὸ κατήντησεν ἀνυπόφορον· αἰωνίως 'ς τὸ καπηλειὸν θὰ σ' εὐρίσκουν νὰ παιζῆς τὰ χαρτιά . . .
— Ἄν ὁ κύριος κατώρθωνε νὰ μ' ἐμπαζε 'ς τὴν λέσχην, ὅπου πηγαίνει κάθε βράδου! Ἰουδαῖοι

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

* * * Ἡθικῶς εἶνε ἡδύτατον πρᾶγμα ἡ ἐλπίς, ὁλικῶς δ' ἔχει πολλὴν τὴν εὐμάρειαν τὸ ζῆν ἐπὶ πιστώσει· ἀλλ' ἀμφοτέρων τούτων τὸ τέλος εἶνε ἐν καὶ τὸ αὐτό: ἡ ἐσχάτη ἀθλιότης καὶ ἐνδεικ.
* * * Τὴν γυναῖκα, ἢν ἀγαπᾷ ὁ εἰκοσαέτης, θέλει νὰ εἶνε ἄστρον μεσουρανοῦν καὶ ἀκτινοβολοῦν πρὸς ὅλον τὸν κόσμον· τὴν δὲ γυναῖκα, ἢν ἀγαπᾷ ὁ τεσσαρακοντούτης, θέλει νὰ εἶνε λύχνος κεκρυμμένος ὀπισθεν παραπετασμάτων καὶ φωτίζων μόνον τὴν ἐστίαν τοῦ οἴκου.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Τὸ ἀπλούστερον ταχυδρομικὸν γραφεῖον τοῦ κόσμου εἶνε βεβαίως τὸ ὑπάρχον ἐν Baokysland. Τὸ Baoky - Island εἶνε βράχος κείμενος μεταξὺ Queensland καὶ τῆς Νέας Γουίνεας· ἐπ' αὐτοῦ δὲ ἐντὸς σπηλαίου, τὸ ὅποῖον δεικνύει εἰς αὐτοῦ παραπλέοντας σημαία ἀνωθεν αὐτοῦ κυματίζουσα, ὑπάρχει μέγα βαρέλιον φέρον ἐπιγραφὴν «Poste-office», ἦτοι Ταχυδρομικὸν γραφεῖον.
Ἐντὸς τοῦ βαρελίου ὑπάρχουσι πάντα τ' ἀναγκαῖα πρὸς γραφὴν, καὶ βιβλίον, ἐν ᾧ ἐγγράφονται πληροποραὶ καὶ παρατηρήσεις. Ὀλίγον παρέκει ὑπάρχει ἀποθήκη διαφόρων τροφίμων χάριν τῶν ναυαγούντων, καὶ τοιοῦτοι ὑπάρχουσι οὐχὶ σπανίως ἕνεκα τοῦ ἐπικινδύνου τῆς διαβάσεως. Τὰ εἰς τὸν βράχον τοῦτον πλησιάζοντα πλοῖα λαμβάνουσι τὰς ἐν τῷ βαρελίῳ τυχὸν ὑπαρχούσας ἐπιστολάς, ἵνα διευθύνωσιν αὐτάς εἰς τὸν πρὸς ἔν ὄρον, οἱ δὲ ἔχοντες ἄφθονον προμήθειαν τροφίμων ἀφίηθαι εἰς αὐτῶν μέρος ἢ τινὰ τονωτικὰ εἰς τὴν ἀποθήκην τοῦ σπηλαίου χάριν ἐκείνων, οἵτινες ἤθελον τυχὸν λάθει αὐτῶν χρεῖαν.
Θέλετε νὰ λάθῃτε ἰδέαν τινὰ τῆς ἀφελείας καὶ τῆς ἀπλότητος τῶν ἡθῶν καὶ αὐτῶν τῶν ἀνωτάτων ἀρχόντων τῆς εὐδαίμονος ἐλβετικῆς Ὀμοσπονδίας; Ἀκούσατε τὸ μικρὸν τοῦτο γεγνηθὸς, ὅπερ πρὸ μικροῦ συνέβη ἐν Βέρνῃ.
Ὁ κ. Welti, πρόεδρος τῆς ἐλβετικῆς Ὀμοσπονδίας, μεριμνᾷ εἰς ἴσου περὶ τε τῶν στρατιωτικῶν πραγμάτων καὶ περὶ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως. Καθ' ἑκάστην ὁ ἀξιότιμος τοῦ Ὀμοσπονδικοῦ συμβουλίου πρόεδρος ἐξέρχεται τοῦ προεδρικοῦ μεγάρου πεζῶς, καὶ ὡς ἀπλοῦς ὑπάλληλος ἄνευ οὐδεμιᾶς συνοδείας ἢ ἐπιτίμου φρουρᾶς μεταβιβάζει εἰς τὰ ἔργα του. Ἐσχάτως, ἡμέραν τινὰ, ὁ ἀρχηγὸς τοῦ Κράτους ἐπεθύμησε καθὼς μέλος καὶ τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ συμβουλίου, νὰ βίβῃ μὲν ἡματι εἰς τὸ γυμνάσιον τῆς πόλεως· προσῆλθε δὲ καθ' ἣν ὥραν ἐπρόκειτο νὰ διδασκῆται τὸ ἐλληνικὸν μάθημα· ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ καθηγητὴς δέν ἐφάνετο, οἱ μαθηταὶ ἤρχισαν νὰ τρίβωσιν ἐκ χαρᾶς τὰς χεῖρας.
«Εἰσέλθετε, τέκνα μου, λέγει τότε ὁ κ. Welti, μὲ τὴν ἄδειάν σας ἀναπληρῶ ἐγὼ τὴν καθηγητὴν, ἀφοῦ δέν ἔρχεται σήμερον».

Ἄμ' ἔπος, ἄμ' ἔργον. Ὁ πρόεδρος τῆς Ὀμοσπονδίας καταλαμβάνει τὴν καθηγητικὴν ἔδραν, ἐπὶ ὅλην δὲ ὥραν καταθέγει τοὺς νεαροὺς μαθητάς, μυσταγωγῶν αὐτοὺς ὡς βαθὺς τῆς σοφίας μύστης εἰς τὰς κεκρυμμένας καλλονὰς τῆς γλώσσης τοῦ Ὀμήρου.

Εἰς ἐκ τῶν ρητόρων τῆς σήμερον, ὅστις ἔχει τὸν λόγον ταχύτατον, ἀλλὰ καὶ ἐπαγωγότατον ἄμα, εἶνε ἀναμφιβόλως ὁ πρόεδρος τῆς γαλλικῆς Βουλῆς κ. Γαμβέττας. Κατὰ τὰς ἀπὸ τοῦ βήματος ἀγορεύσεις αὐτοῦ ὁ διάσημος ρήτωρ ἀπαγγέλλει οὐχὶ ὀλιγωτέρως τῶν 230 λέξεων ἀνὰ πᾶν λεπτὸν, ἐνῶ οἱ συνήθεις ρήτορες ἀπαγγέλλουσι ἐν τῷ αὐτῷ χρονικῷ διαστήματι τὸ πολὺ 170 μέχρις 180 λέξεις. Διακοσίας τριάκοντα λέξεις εἰς τὸ λεπτὸν! δέν εἶνε μικρὸν πρᾶγμα. Καὶ ἐν τούτοις τὴν εὐχέρειαν ταύτην τοῦ λέγειν ὑπερέβη κατὰ πολὺ ἄλλος ρήτωρ, ἀποθανὼν πρὸ πολλοῦ, ὁ λόρδος Μακώλεϋ. Περὶ τούτου λέγεται ὅτι ἔφθασε νὰ ἀπαγγείλῃ μέχρι 320-330 λέξεων κατὰ πᾶν λεπτὸν, ἐμβάλλον οὕτω εἰς ἀπελπισίαν τοὺς στενογράφους τῆς Βουλῆς, ὧν οὐδ' οἱ ἱκανώτατοι ἠδύνατο νὰ τὸν παρακολουθήσωσι. Τὴν ἀδυναμίαν δὲ ταύτην τῶν στενογράφων ἀνεπλήρουν φέροντες εἰς τὰς συνεδριάσεις, καθ' ἃς ἐπρόκειτο νὰ ὁμιλήσῃ ὁ Μακώλεϋ, τυρλόν τινα διὰ θαυμαστῆς μνήμης πεποικισμένον, ὅστις κατόπιν ἐπανελάμβανε κατὰ λέξιν ὀλόκληρον τὸν λόγον χωρὶς νὰ μεταβάλῃ τὸ παραμικρὸν.

Ἡ Revue Britannique δημοσιεύει περιγραφὴν πολυτελοῦς σινικοῦ γεύματος, ἐν ᾧ παρέστη Ἄγγλος τις περιηγητὴς. «Τὸ περιεργότατον ἐν τῷ γεύματι τούτῳ, γράφει ὁ περιηγητὴς οὗτος, ἦν πιατέλα κεκαλυμμένη. εἰς ἣν εἶδον ὅτι ἐνέχυσαν πρὸ μικροῦ οἶνον· ἦσαν δ' ἐν τῇ πιατέλῃ ταύτῃ καρίδες ζωνταναί· μόλις ἀνηγέρθη τὸ πῶμα καὶ ἀμέσως αἱ καρίδες ἤρξαντο κινούμεναι, πηδῶσαι καὶ ἐξερχόμεναι τῆς πιατέλας· ἀλλ' οἱ ἐπιτήθειοι συνδαιτυμόνες συνελάμβανον αὐτάς εἰς τὸν ἀέρα διὰ τῶν ξυλαρίων των (εἶδος ξυλίνων περονίων) καὶ τὰς ἔφερον εἰς τὸ στόμα· οὐδέποτε θὰ ἠδύναμην νὰ κατορθώσω τοιοῦτόν τι, ἀλλὰ καὶ ἂν ἠδύναμην, δι' οὐδένα λόγον θὰ συγκατετιθέμην νὰ ἐμβάλω εἰς τὸ στόμα τὰ ζωντανὰ ταῦτα ζῴφια».

Ἄριστα τῶν λιχνημάτων θεωροῦσιν οἱ Σίναι τὰ κρέατα γάτων καὶ κυνῶν. Ὑπάρχουσι δὲ καὶ ἐστιατόρικα ὀνομαστά, ἐν οἷς ἀποκλειστικῶς μαγειρεύονται τοιαῦτα. Εἰσερχόμενοι εἰς τὸ ἐστιατόριον τοῦτο βλέπετε σειρὰν χυτῶν, ἐν αἷς ἀμέσως τηγανίζεται τεμάχιον τῶν τοιούτων κρεῶν, κατ' ἐκλογὴν τοῦ θαμῶνος· γνωστοποιήσεις δὲ ἐπὶ τοῦ τοίχου ἀγγέλλει, ὅτι εὐρίσκειται αἰετοποτε ἐν τῷ ἐστιατορίῳ κρέας μαύρου γάτου, διότι τῶν τοιούτων γάτων τὰ κρέατα ἐκτιμῶνται πλέον τῶν ἄλλων.
Κανόνες τῆς τέχνης τοῦ ἀνευρίσκειν τὸν χαρκατῆρα ἀνθρώπου τινὸς ἐκ τοῦ τρόπου καθ' ἃν γελᾷ.

Υπάρχουσι τόσα εἶδη γέλωτος, ὅσα καὶ φωνήεντα.

Οἱ ἄνθρωποι, ὅσων ὁ γέλως ἤχει ὡς Α, εἶνε εὐλικρινεῖς, ἀσταθεῖς, φίλοι τοῦ θυροῦδου καὶ τῆς κινήσεως.

Οἱ γελῶντες μὲ τὸ φωνῆεν Ε εἶνε φλεγματικοὶ καὶ μελαγχολικοὶ.

Τὸ φωνῆεν Ο ἐλέγχει αἰσθήματα γενναῖα, καὶ τόλμην κινήματων. Ἐὰν ὁ γέλως οὗτος ἀνήκη εἰς πρόσωπον θῆλυ, ἔσο προσεκτικὸς.

Τὸ Ι εἶνε γέλως τῶν παιδιῶν καὶ τῶν ἀπλοῦκῶν, μαρτυρεῖ δὲ ἄνθρωπον περιποιητικὸν καὶ ἐπιδεικτικὸν ἀφοσιώσεως, ἀλλὰ δειλὸν καὶ ἀναποράσιτον.

Ἀπόφυγε ὡς πανώλην πάντας ὅσων ὁ γέλως ἤχει ὡς τὸ γαλλικὸν υ. Εἶνε φιλάργυροι, ὑποκριταὶ καὶ μισάνθρωποι.

Διάστημα φυσιολόγοι πολλάκις ἀπεράνησαν ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἐλάχιστα παρατηρεῖ τὴν θαυμασίαν ἐξυνοίαν, τὴν ὅποιαν δεικνύουσι τὰ ζῆα πρὸς ὅσα οἱ κύριοι τῶν φέρονται ἡπίως καὶ συμπαθῶς. Ἐν παραδείγματι τοιαύτης νοσημοσύνης εἶνε τὸ ἐπόμενον, ὅπερ ἀναφέρει ἡ ἀγγλικὴ ἐφημερὶς «Little Folks Magazine».

Ἰσπανὸς χωρικός, κατοικῶν εἰς τὰ προάστεια τῆς Μαδρίτης, ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἤρχετο καλῶς ἐκαστὴν εἰς τὴν πόλιν ὀδηγῶν ὄνον φορτωμένον δύο στάμνους γάλακτος, ὅπερ ἐπώλει εἰς τοὺς πελάτας του. Ἡμέραν τινὰ ὁ χωρικός ἠσθῆνησεν, ἡ δὲ σύζυγός του ἐπρότεινε νὰ πέμψωσι μόνον τὸν ὄνον νὰ φέρῃ τὸ γάλα εἰς τοὺς πελάτας. Τοῦ ἀνδρὸς συναινέσαντος, αἱ στάμνοι πλήρεις γάλακτος ἐφορτώθησαν ἐπὶ τοῦ ὄνου, τεμάχιον δὲ χάριτος προσηρτήθη εἰς τὸ προμετωπίδιον τοῦ ζώου, δι' οὗ παρεκαλοῦντο οἱ πελάται νὰ λάβουν ἕκαστος μόνος τὸ ἀναγκαῖον γάλα, καὶ νὰ κλείσουν πάλιν καλὰ τὰς στάμνους. Ὁ ὄνος ἀνεχώρησε μόνος, μετὰ τινὰ δὲ ὥραν ἐπανῆλθε φέρων κενὰς τὰς στάμνους εἰς τὴν θέσιν τῶν. Ἀναξήρως ὁ κύριος τοῦ ὄνου ἐξῆλθε πάλιν κατὰ τὸ σῦνθηες εἰς τὸν προῖνόν γυρον μὲ τὸ γάλα, ἐρωτήσας δὲ τοὺς πελάτας του ἂν ὁ ὄνος τοῖς ἔφερε τακτικῶς τὸ γάλα, ἔμαθεν ὅτι τὸ ζῶον, ἅμα φθάνον ἐνώπιον ἐκάστης θύρας, ἴστατο περιμένον νὰ ἔλθωσι νὰ λάβωσι τὸ γάλα, χωρὶς ποτε νὰ ἀπατηθῇ, ἐνίοτε δὲ καὶ ἔσυρε διὰ τῶν ὀδόντων τὸν κώδωνα, ὅταν ἤργοπύρουον νὰ ἐξέλθωσι.

Ἡ μικρὰ αὕτη ἀφήγησις εἶνε ἔπαινος οὐ μόνον τῆς νοσημοσύνης τοῦ ζώου, ὅπερ θεωρεῖται ὡς τὸ πρωτότυπον τῆς ἡλιθιότητος, ἀλλὰ καὶ τῆς παροιμιώδους τιμιότητος τοῦ λαοῦ τῆς Ἰσπανίας, μεταξὺ τοῦ ὁποῖου σπανιώτατον εἶνε νὰ ἀπαντήσῃ τις κλέπτῃν.

Ἀπὸ ποῖας ἡλικίας ἐπιτρέπεται εἰς τὸν ἄνθρωπον νὰ συνέρχεται εἰς γάμον; Περὶ τούτου διαφωνοῦσιν αἱ νομοθεσίαι τῶν διαφόρων τῆς Εὐρώπης Κρατῶν. Ἰδοὺ δὲ πῶς ὀρίζεται ὁ κατώ-

τατος ὅρος τῆς ἡλικίας κατὰ τὰ διάφορα Κράτη. Ἐν Αὐστρίᾳ δι' ἀμφοτέρω τὰ γένη ἀπαιτεῖται ἡλικία 14 ἐτῶν. Ἐν Βελγίῳ διὰ μὲν τοὺς ἀνδρας ἡλικία 18 ἐτῶν, διὰ δὲ τὰς γυναῖκας 15. Ἐν Γερμανίᾳ 18 διὰ τοὺς ἀνδρας καὶ 14 διὰ τὰς γυναῖκας. Ἐν Ἰσπανίᾳ 14 διὰ τοὺς ἀνδρας καὶ 12 διὰ τὰς γυναῖκας. Ἐν Γαλλίᾳ διὰ τοὺς ἀνδρας 18, διὰ τὰς γυναῖκας 15. Ἐν Οὐγγαρίᾳ οἱ μὲν καθολικοὶ καὶ ὀρθόδοξοι ἀπαιτοῦσιν ἡλικίαν διὰ τοὺς ἀνδρας ἐτῶν 14, διὰ τὰς γυναῖκας 12· οἱ δὲ διακαρτυρόμενοι διὰ τοὺς ἀνδρας 18, διὰ τὰς γυναῖκας 15 ἐτῶν. Ἐν Ἰταλίᾳ διὰ τοὺς ἀνδρας 18, διὰ τὰς γυναῖκας 15. Ἐν Πορτογαλίᾳ 14 διὰ τοὺς ἀνδρας, 12 διὰ τὰς γυναῖκας. Ἐν Ῥωσίᾳ 18 διὰ τοὺς ἀνδρας, 15 διὰ τὰς γυναῖκας. Ἐν Ῥουμανίᾳ 18 διὰ τοὺς ἀνδρας, 16 διὰ τὰς γυναῖκας· ἐν Σαξωνίᾳ ὡσαύτως. Ἐν Ἑλβετίᾳ ποικίλλει εἰς τὰς διαφόρους ἐπαρχίας ἀπὸ 14 μέχρις 20 διὰ τοὺς ἀνδρας, καὶ ἀπὸ 12 μέχρι 17 διὰ τὰς γυναῖκας. Ἐν Τουρκίᾳ δὲ ἐπιτρέπουσι τὸν γάμον ἅμα τῇ ἡβῃ.

Ἡ πόλις τῆς Νέας Ὑόρκης ἐδέχθη κατὰ τὸ τρέχον ἔτος περὶ τὰς 180,000 μεταναστῶν ἐξ Εὐρώπης· εἰς τετρακοσίας δὲ χιλιάδας προὔπολογίζεσθαι ὁ ἀριθμὸς τῶν μεταναστῶν, οἵτινες κατὰ τὸ 1880 θέλουσιν ἐγκατασταθῆ ἐν Ἀμερικῇ. Ὡς γνωστὸν, ὁ πληθυσμὸς τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν εἶνε σήμερον περὶ τὰ 50,000,000, ἐξ ὧν, ἀπὸ τοῦ 1820 μόνον, ἡ Εὐρώπη ἀπέστειλε περὶ τὰ 10,000,000 διὰ τῆς μεταναστεύσεως.

Εἰς ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΝ.

ΜΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΗ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Πρὸς διευκόλυνσιν τῆς χωνεύσεως προτιμητέα εἶνε μετὰ τὸ γεῦμα ἡ ἀνάπαυσις ἢ ἡ κίνησις;

Εἰς τὸ ἐρώτημα τοῦτο γενικῶς δύναται τις νὰ ἀπαντήσῃ ὅτι τὸ καλλίτερον εἶνε ἀμέσως μετὰ τὸ γεῦμα νὰ μὴ ἐπιχειρῇ τις οὐδεμίαν ἀσκήσιν.

Δύο ἔξοχοι Γάλλοι καθηγηταὶ, ὁ Claude Bernard καὶ ὁ Robin, ἐποίησαν ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου πείραμα μηδεμίαν καταλείπον ἀμφιβολίαν. Ἐδόσαν εἰς δύο κύνας τοῦ αὐτοῦ εἶδους καὶ τῆς αὐτῆς δυνάμεως νὰ φάγωσιν ἴσον τεμάχιον ἑκάτερος ἐκ τοῦ αὐτοῦ πλακοῦντος, μεθ' ὃ τὸν μὲν ἀφήκαν νὰ ἀναπαυθῇ, τὸν δὲ ἔφεραν εἰς περίπατον. Μετὰ τινὰ ὥραν φονεύσαντες συγχρόνως καὶ τοὺς δύο κύνας ἐξήτασαν τὸν στόμαχον αὐτῶν. Εὗρον δὲ ὅτι ὁ μὲν στόμαχος τοῦ ἀναπαυθέντος εἶχε τελειώσει τὴν χώνευσιν, ἐνῶ ἐν τῷ τοῦ περιπατήσαντος εἶχε γείνει αὕτη ἡμιτελής.

Ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου καὶ οἱ Ἀγγλοὶ ἔχουσι τὸ ἐπόμενον λόγιον:

After dinner sit a while,
After supper walk a mile.

ἦτοι· «Μετὰ καλὸν γεῦμα ἀναπαύου· μετὰ λιτὸν δὲ κάμε μικρὸν περίπατον».

***